

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง กระบวนการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน :
กรณีศึกษาบทบาทของหน่วยงานไทยที่รับผิดชอบสาขา
เฉพาะด้าน (Sectoral Bodies) ในการดำเนินงาน
ตามพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(AEC Blueprint)

จัดทำโดย นายผ่านพบ ปลั่งประยูร
รหัส 4026

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 4 ปี 2555
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

**เรื่อง กระบวนการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน: กรณีสึกษาบทบาทของ
หน่วยงานไทยที่รับผิดชอบสาขาเฉพาะด้าน (Sectoral Bodies)
ในการดำเนินงานตามพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(AEC Blueprint)**

จัดทำโดย นายผ่านพบ ปลั่งประยูร
รหัส 4026

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 4 ปี 2555
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ปัจจุบันทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและให้ความสนใจกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนเป็นอย่างมาก โดยคาดหวังให้กระทรวงต่างประเทศเป็นผู้มีบทบาทนำในการขับเคลื่อนทั้งสามเสาของประชาคมอาเซียนให้เป็นรูปธรรมผ่านทางคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ดังนั้น การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการตามพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและควรเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามวิสัยทัศน์ร่วมที่ผู้นำอาเซียนได้กำหนดไว้

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการของไทยในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และแผนปฏิบัติการที่มีอยู่แล้วในแต่ละสาขาเฉพาะด้านในกรอบอาเซียน จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จากกรมอาเซียน, กระทรวงพาณิชย์, สำนักเลขาธิการอาเซียน และหน่วยงานที่รับผิดชอบสาขาเฉพาะด้านที่อยู่ภายใต้เสาเศรษฐกิจและเสาสังคม ได้ชี้ให้เห็นว่าหน่วยงานไทยยังขาดความเข้าใจเรื่องอาเซียนในด้านของการเชื่อมโยงกับนโยบายภายในประเทศ นอกจากนี้หน่วยงานส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจงานของตนกับภารกิจของหน่วยงานอื่นซึ่งอยู่ต่างเสาโดยเฉพาะเสาสังคมและเสาเศรษฐกิจ อันจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อาทิ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผ่านทางการให้การศึกษาที่ดีและการพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นต้น นอกจากนี้จากงานวิจัยยังพบว่าหน่วยงานส่วนใหญ่ไม่ได้เสนอโครงการที่ใช้งบประมาณของอาเซียนมากเท่าที่ควร (เห็นได้จากการที่ปัจจุบันมีโครงการที่ใช้งบประมาณของประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนมากกว่า 800 โครงการ) ดังนั้นหน่วยงานไทยจึงควรหาวิธีที่จะใช้งบประมาณของกองทุนภายใต้กรอบอาเซียนมากขึ้น ซึ่งนอกเหนือจากช่วยประหยัดงบประมาณของรัฐบาลไทยแล้ว การที่หน่วยงานไทยเข้าร่วมในโครงการของอาเซียนจะช่วยปรับทัศนคติ (mindset) และมุมมองของเจ้าหน้าที่ให้เห็นภาพรวมที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ

อย่างไรก็ตามเพื่อให้การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน หน่วยงานไทยควรใช้แผนปฏิบัติการการเฉพาะสาขา 2011-2015 เพื่อให้เกิดความสอดคล้องของการดำเนินงานทั้งในระดับประเทศและในระดับภูมิภาค อันจะช่วยในการสานต่อมาตรการระหว่างเสาต่อเสาอีกด้วย เพื่อให้เกิดความสอดคล้องดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบูรณาการที่มีทัศนคติและมุมมองเชิงบวก ประกอบกับสามารถทำงานเป็นทีมเพื่อให้เกิดการบูรณา

การทำงานอย่างแท้จริง ทั้งนี้เนื่องจากการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ควรมีการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทัน ดังนั้นจึงควรมีการทำ benchmarking เพื่อเปรียบเทียบและเรียนรู้กลยุทธ์ในการปรับตัวอันจะช่วยเสริมบทบาทเชิงรุกของหน่วยงานไทย ประกอบกับการ สนับสนุนโครงการพัฒนานักบริหารการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่ ของ ก.พ.ร. รวมทั้งการสร้างนักบริหารการเปลี่ยนแปลง (agent of change) เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และเพื่อให้การเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของไทยเป็นไปตามเป้าหมาย

สุดท้ายนี้ แม้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) แต่การเข้าใจในกระบวนการจะช่วยให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำแนวคิดไปประยุกต์กับการสานต่อพิมพ์เขียวของประชาคมทั้งสามเสาได้อีกทางหนึ่งด้วย

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นรายงานที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอถึงวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจและชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการของไทยในการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและแผนปฏิบัติการที่มีอยู่แล้วในแต่ละ สาขาเฉพาะด้านในกรอบอาเซียน ผู้เขียนจึงมุ่งหวังเพื่อเป็นข้อมูลแนวทางในการเตรียมความพร้อม สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน หน่วยงานไทยควรใช้แผนปฏิบัติการการ เฉพาะสาขา 2011-2015 เพื่อให้เกิดความสอดคล้องของการดำเนินงานทั้งในระดับประเทศและใน ระดับภูมิภาค อันจะช่วยในการสานต่อมาตรการระหว่างเสาต่อเสาอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้นเพื่อให้เกิด ความสอดคล้องดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับทัศนคติและมุมมองเพื่อรองรับความท้าทาย ใหม่ ๆ

การจัดทำรายงานจะไม่สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้หากไม่ได้รับการช่วยเหลือ เกื้อกูลจาก ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน รวมทั้งหน่วยงานราชการที่ได้เสียสละในการอนุเคราะห์ข้อมูล ให้

คำแนะนำ การค้นคว้าข้อมูล รวมทั้งการช่วยตรวจทานรายงาน นอกจากนี้ผู้มีส่วนสำคัญ ในการวางกรอบการศึกษาที่สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการได้อนุเคราะห์ให้เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษา คือ ดร.สมเกียรติ อริยปรัชญา ศาสตราจารย์ ดร. สร้อยตระกูล อรรถมานะ และ ศาสตราจารย์ ดร. พลภัทร บุราคม ให้กำลังใจผู้เขียนในการทำรายงานการศึกษานี้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ต้องขอขอบคุณสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ ที่ได้จัดหลักสูตรนัก บริหารการทูต รุ่นที่ 4 ขึ้นด้วยความมุ่งหวังให้ผู้เขียนและเพื่อน ๆ ในรุ่นทุกท่านได้รับประโยชน์ สูงสุดในทุกวิชาและทุกหัวข้อที่บรรจุในหลักสูตร รวมทั้งการสร้างเครือข่ายที่เพิ่มขึ้นและเรียนรู้จาก หน่วยงานนอกกระทรวงการต่างประเทศด้วย ทำให้ผู้เขียนได้รับโอกาส ประสบการณ์ มุมมองและ วิธีคิดใหม่ที่มาจากภาคเอกชนและภาครัฐซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานและองค์กรของ ผู้เขียน

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญแผนภูมิ	๘
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา	3
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา	3
1.5 ประโยชน์ของการศึกษา	5
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดทฤษฎี	6
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	13
บทที่ 3 ผลการศึกษา	14
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	29
4.1 สรุปผลการศึกษา	29
4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	30
บรรณานุกรม	37
ภาคผนวก	39
ก. แผนภาพแสดงกระบวนการสานต่อวิสัยทัศน์ของผู้นำเพื่อนำไปสู่ระชาคม อาเซียนรวมทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2015	40
ข. คณะทำงาน 8 คณะ	41
ค. รางวัล ASEAN Energy Award	50
ง. คำสั่งกรม.เรื่องขออนุมัติปรับโครงสร้างและอัตรากำลังข้าราชการ	52
ประวัติผู้เขียน	55

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	แสดงหน่วยงานที่จัดทำแผนยุทธศาสตร์	22
ตารางที่ 2	แสดงสถานะการทำแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานของไทย	23
ตารางที่ 3	แสดงอุปสรรคหรือสิ่งที่ท้าทายในการปฏิบัติการหรือการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อ จัดตั้ง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)	24
ตารางที่ 4	แสดงความเชื่อมโยงในการดำเนินงานระหว่างสามเสา	25
ตารางที่ 5	แสดงการใช้แนวทางของหน่วยงานในการสานต่อพิมพ์เขียวเศรษฐกิจเพื่อ จัดตั้ง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)	25
ตารางที่ 6	แสดงระดับความร่วมมือในอาเซียนที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในหน่วยงาน	26
ตารางที่ 7	แสดงการใช้ประโยชน์ของหน่วยงานในการใช้ประโยชน์กรอบอาเซียน	27
ตารางที่ 8	แสดงการให้ความสำคัญของหน่วยงานกับการสร้างทรัพยากรมนุษย์โดยใช้ กรอบอาเซียน	27
ตารางที่ 9	แสดงจำนวนการเสนอโครงการที่ใช้งบประมาณของอาเซียน	28

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ของประเภทของการประเมินแบบ CIPP Model	7
แผนภูมิที่ 2 แสดงการใช้ linking-pin เพื่ออธิบายความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการ สาขาเฉพาะ	36

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

AANZFTA	ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Area
ACIA	ASEAN Comprehensive Investment Agreement
ADB	Asian Development Bank
AEC	ASEAN Economic Community
AEM	ASEAN Economic Ministers
AFAS	ASEAN Framework Agreement on Services
AFTA	ASEAN Free Trade Area
AIA	ASEAN Investment Area
AIF	ASEAN Infrastructure Fund
APEC	Asia –Pacific Economic Cooperation
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations
ASEAN-6	Indonesia, Malaysia, Philippines, Singapore, Thailand and Brunei
ASEAN+3	ASEAN, China, Japan, South Korea
ASEAN+6	ASEAN, China, Japan, South Korea, India, Australia, New Zealand
ASEAN-ISIS	ASEAN Institute of Strategic and International Studies
ATIGA	ASEAN Trade in Goods Agreement
CEPEA	Comprehensive Economic Partnership for East Asia
CIPP	Context, Input, Process, Product approach
CLMV	Cambodia, Laos, Malaysia and Vietnam
EAFTA	East Asian Free Trade Area
EU	European Union
FTA	Free Trade Agreement
NAFTA	North American Free Trade Agreement
MPA	Master Plan on ASEAN Connectivity
SME	Small and Medium Enterprise
WEF	World Economic Forum
WTO	World Trade Organization

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1.1 การก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน ซึ่งมีชื่อภาษาอังกฤษว่า Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 (ค.ศ.1967) โดยสมาชิกผู้ก่อตั้งมี 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

ต่อมา อาเซียนได้รับประเทศอื่น ๆ เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม(เป็นสมาชิกเมื่อ 7 มกราคม 2527(ค.ศ.1984)) เวียดนาม (วันที่ 28 กรกฎาคม 2538(ค.ศ.1995)) ลาวและพม่า (วันที่ 23 กรกฎาคม 2540(ค.ศ.1997)) และกัมพูชา (เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2542 (ค.ศ. 1999)) ตามลำดับ จากการรับกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิก ทำให้อาเซียนมีสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ครบ 10 ประเทศ โดยที่วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งอาเซียน คือเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศและองค์ความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมความก้าวหน้าและความเจริญรุ่งเรืองของภูมิภาค

1.1.2 เป้าหมายการสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2546 (ค.ศ.2003) ผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามร่วมกันในปฏิญญามิตรภาพอาเซียนหรือปฏิญญามิตรภาพบาห์ลี ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) ซึ่งระบุให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี 2563(ค.ศ.2020) รวมทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community)¹ เพื่อประโยชน์การพัฒนาศักยภาพในการร่วมมือกับปัญหาและความท้าทายตลอดจนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและ

¹ เหตุผลหลักอันหนึ่งได้ชี้ให้เห็นโดย ASEAN Competitive Report 2003 ว่า มีความจำเป็นที่จะต้องเร่งการรวมตัวทางเศรษฐกิจในอาเซียน โดยถ้าเทียบกับภูมิภาคอื่น ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จากปี 1994 (เริ่ม AFTA) ถึง 2001 การค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนไม่ได้เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดของอาเซียน ซึ่งถ้าเทียบกับการรวมตัวการค้าภายใน 10 ปีแรกของการก่อตั้งสหภาพยุโรปได้เพิ่มขึ้นถึง 41 เปอร์เซ็นต์

อำนาจต่อรองให้กับประเทศสมาชิก ทั้งนี้วิสัยทัศน์ร่วมของผู้นำอาเซียน คือการสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีกฎเกณฑ์ กติกาที่ชัดเจนและมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเมื่อปี 2551 (ค.ศ.2008) อาเซียนได้จัดทำกฎบัตรอาเซียนหรือธรรมนูญอาเซียน เพื่อใช้สำหรับการวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กร

ประชาคมอาเซียนประกอบด้วยสามเสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยประสานงานหลัก) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (กระทรวงพาณิชย์เป็นหน่วยประสานงานหลัก) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยประสานงานหลัก) โดยอาเซียนได้จัดทำพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมอาเซียนของแต่ละเสาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งประชาคมอาเซียน

1.1.3 เมื่อผู้นำอาเซียนได้ตกลงเปลี่ยนเป้าหมายว่าจะก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนจากเดิมภายในปี 2563 (ค.ศ.2020) เป็นปี 2558 (ค.ศ. 2015) ทำให้ความต้องการในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องสำคัญและเร่งด่วนของทุกประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุกรัฐบาลที่จะต้องสานต่อในระดับประเทศ โดยเชื่อมโยงกับสิ่งที่ทำในระดับภูมิภาค

1.1.4 รัฐบาลที่ผ่านมาก็ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน เช่น การสร้างความตระหนักรู้ จนกระทั่งมาถึงรัฐบาลปัจจุบันที่ประเด็นดังกล่าวได้รับความสนใจจากทุกภาคส่วนมากยิ่งขึ้น รัฐบาลจึงมีนโยบายในเชิงรุกมากขึ้น โดยรัฐบาลได้มีคำแถลงการณ์ของนายกรัฐมนตรีต่อรัฐสภา หนึ่งในจุดมุ่งหมายของนโยบายรัฐบาล คือ **“เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 อย่างสมบูรณ์ โดยสร้างความพร้อมและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และการเมืองและความมั่นคง”** โดยนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก ยังรวมถึงการเร่งดำเนินการตามข้อผูกพันในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ในปี 2558(ค.ศ.2015) ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคง ตลอดจนการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งภายในและภายนอกภูมิภาค นอกจากนี้ ยังมีนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคมอีกหลายประการเพื่อรองรับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

1.1.5 การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ซึ่งนับเป็นสิ่งที่ท้าทายที่มีความสำคัญยิ่ง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของประเทศไทย ซึ่งจะต้องเตรียมพร้อมและปรับให้ทันการณ์ โดยประสิทธิผลที่เกิดขึ้นได้นั้นจะต้องสานต่อลงมาในระดับปฏิบัติการ เพื่อให้สอดคล้องในแนวเดียวกันกับสิ่งที่ผู้นำหรือระดับรัฐมนตรีของประเทศสมาชิกอาเซียนได้เห็นชอบแล้ว

ดังนั้น กรมอาเซียนในฐานะเลขาธิการกรมอาเซียนแห่งชาติและกระทรวงต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบให้ทั้งสามเสาขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน จึงมีความจำเป็นที่จะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการและการใช้ประโยชน์เกี่ยวกับอาเซียนในการเตรียมพร้อมการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อสร้างความเข้าใจและความชัดเจนของความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในกรอบอาเซียนและในประเทศ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการภายนอกประเทศและกระบวนการภายในประเทศ

1.2.2 เพื่อหาแนวทางในการเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ให้มีบูรณาการร่วมกัน และเพื่อสนับสนุนการแสวงหาประโยชน์จากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.3 เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานราชการไทยและส่งเสริมบทบาทของไทยในการเป็นนักบริหารการเปลี่ยนแปลง (agent of change) เพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในกระแสโลกาภิวัตน์

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นการศึกษา 2 ระดับ คือ

1.3.1 ในระดับประเทศ ศึกษาบทบาทของกรมอาเซียนในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนโดยเฉพาะในกรณีเสาเศรษฐกิจ ในการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)

1.3.2 ในระดับภูมิภาค ศึกษาโครงสร้างและกระบวนการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ในระดับอาเซียน เช่น การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสเศรษฐกิจ ,ในการสานต่อ AEC Scorecard

1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา (Methodology)

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร รายงานการประชุมต่าง ๆ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เกี่ยวข้อง โดยมีระเบียบวิธีการ ดังนี้

1.4.1 การแบ่งกลุ่มตัวอย่าง

โดยการศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการการปฏิบัติการสานต่อของพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4 หน่วยงาน ได้แก่ กรมอาเซียน กระทรวงพาณิชย์ หน่วยงานที่รับผิดชอบสาขาและสำนักเลขาธิการอาเซียน โดยทั้ง 4 หน่วยงานมีความสำคัญดังนี้

- 1) กรมอาเซียน หน่วยงานที่ประสานงานระดับประเทศ ในฐานะของสำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกลางแห่งชาติในเรื่องการอนุมัติข้อตัดสินใจ การเตรียมการประชุม การมีส่วนร่วมในการสร้างประชาคมและการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน
- 2) กระทรวงพาณิชย์ หน่วยงานที่ประสานงานระดับเสา ในฐานะหน่วยงานหลักด้านเสาเศรษฐกิจ โดยทำหน้าที่ประสานงานและติดตามการดำเนินงานของไทยเพื่อนำไปสู่การเป็น AEC โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน
- 3) หน่วยงานที่รับผิดชอบสาขา เช่น กระทรวงพลังงาน มีหน้าที่เป็นตัวแทนของไทยภายใต้กรอบพลังงานอาเซียน
- 4) สำนักเลขาธิการอาเซียน เป็นหน่วยงานกลางของประเทศสมาชิกที่มีหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุนข้อมูลและรักษากฎระเบียบ และเป็นผู้ประสานงานกับประเทศสมาชิกรวมทั้งสาขาต่าง ๆ ภายใต้กรอบอาเซียน

1.4.2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา จะรวบรวมมาจากเอกสารทางราชการ การสัมภาษณ์จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รายงานการประชุม แบบสอบถามและประสบการณ์การทำงานด้านที่ศึกษาโดยตรง

1.4.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารรายงานการประชุม
- 2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับบุคคล โดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์

1.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) และเสนอแนวทางการดำเนินการเพื่อเป็นประโยชน์จากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ประโยชน์ของการศึกษา

1.5.1 ได้ทราบข้อมูลของสาเหตุที่ว่า เพราะเหตุใดหน่วยงานไทยยังไม่สานต่อหรือใช้ประโยชน์จากการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) มากเท่าที่ควร

1.5.2 ได้รับความเข้าใจกระบวนการติดตามและสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ในกรอบอาเซียนและในประเทศ จะช่วยส่งเสริมการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน จะเป็นประโยชน์กับการดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการ สำหรับหน่วยงานของไทย โดยเฉพาะสามหน่วยงานที่กำลังจัดทำแผนปฏิบัติการดังกล่าวข้างต้น ได้แก่

- 1) คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (แผนรองรับในระดับประเทศ)
- 2) กรมอาเซียน
- 3) กระทรวงพลังงานและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.5.3 ได้รับข้อเสนอที่สามารถเป็นประโยชน์ด้านการสานต่อเสาเศรษฐกิจอาเซียนและด้านเสาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งเป็นสองเสาที่กรมอาเซียนไม่ได้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

1.5.4 ได้รับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการที่สนับสนุนการติดตามและช่วยหน่วยงานไทย ให้สามารถสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

CIPP Model เป็นการประเมินรูปแบบชิปเป็นวิธีการประเมินที่มีผู้นิยมนำมาใช้ในการประเมินหลักสูตรอย่างแพร่หลาย รวมถึงใช้ในการประเมินโครงการต่าง ๆ และระบบดำเนินงาน โดยเครื่องมือการประเมินรูปแบบนี้จะช่วยวิเคราะห์และตอบคำถามว่า อุปสรรคและความท้าทายคืออะไร (What needs to be done?) และควรจะต้องจัดการกับความท้าทายนั้นอย่างไร (How should it be done?) หรือหากมีการดำเนินการอยู่แล้ว (Is it being done?) การดำเนินงานนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร (Did it succeed?) โดยการประเมินแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

(1) การประเมินสาระสำคัญแวดล้อม (Context evaluation) เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือโครงการ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่แวดล้อมระบบการผลิตหรือระบบการให้บริการหรือองค์การปฏิบัติงาน

(2) การประเมินผลปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เพื่อช่วยในการตัดสินใจสำหรับการเลือกใช้กลุ่มของทรัพยากรหรือปัจจัยที่มีข้อนำเข้าในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือโครงการ เป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาแนวทางการจัดหาและจัดสรรทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า

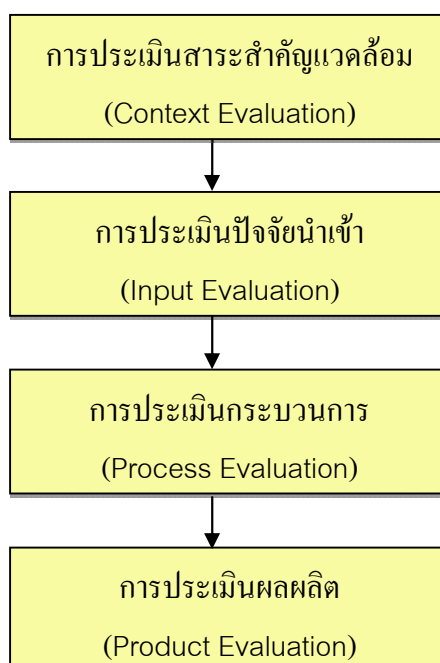
(3) การประเมินผลกระบวนการ (Process evaluation) เพื่อช่วยในการตัดสินใจเรื่องการเลือกวิธีดำเนินการของแผนงานหรือโครงการ หากเป็นโครงการที่ดำเนินการอยู่แล้วก็ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินใจความก้าวหน้าของวิธีการดำเนินโครงการรวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การประเมินผลประเภทนี้จะกระทำต่อการประเมินผลปัจจัยนำเข้า เพื่อค้นหาข้อมูลซึ่งเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาวิธีดำเนินการ โครงการที่เหมาะสม นอกจากนี้การประเมินผลประเภทนี้จะช่วยให้เห็นถึงข้อบกพร่องและแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินโครงการด้วย แต่ถ้าเป็นแผนงานหรือโครงการที่ปฏิบัติจริงก็จะเป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าแผนงานหรือโครงการนั้นได้ดำเนินการไปตามกระบวนการที่วางไว้ โดยบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่และมีความคลาดเคลื่อนประการใด ทั้งนี้การประเมินผลกระบวนการจะนำไปสู่การประเมินผลขั้นผลผลิต

(4) การประเมินผลผลิต (Product evaluation) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินค่าผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือโครงการที่กำหนดไว้ (Did it succeed) เพื่อช่วยการตัดสินใจว่าในแต่ละขั้นตอน การดำเนินงานควรมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ขยายหรือยุบแผนงานหรือโครงการอย่างไร การประเมินผลประเภทนี้เป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ของโครงการกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ว่าจะมีผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่อย่างไร ซึ่งการประเมินผลประเภทนี้อาจอาศัยการเปรียบเทียบผลผลิตกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

ดังนั้นการประเมินรูปแบบชิป (CIPP Model) จึงมุ่งเน้นประเมินในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ การประเมินสาระสำคัญแวดล้อม การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิตเป็นหลัก และข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินนั้น นอกจากผลกับโครงการแล้วยังสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้สามารถดำเนินไปตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

จากข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการประเมินข้างต้น พอจะสรุปความสัมพันธ์ประเภทของการประเมิน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ของประเภทของการประเมินแบบ CIPP Model

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 หลักเกณฑ์เชิงคุณภาพในการประเมินโครงการเอเปค (Quality Criteria for Assessing APEC Projects)¹

เกณฑ์การประเมินคุณภาพโครงการเพื่อดูให้เหมาะสมว่าสมควรให้เงินทุนสนับสนุนหรือไม่ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการจัดทำรายงานผลโครงการ

สำนักเลขาธิการเอเปคได้กำหนด 5 หลักเกณฑ์ ได้แก่

1) Relevance ความสำคัญของโครงการจำเป็นต้องสอดคล้องกับแผนงานของคณะทำงานในระดับสาขาและนโยบายที่กำหนดจากการประชุมระดับรัฐมนตรีหรือนำเอเปค ซึ่งมีการเรียงความสำคัญของโครงการอย่างชัดเจน ในขณะที่อาเซียนยังไม่มีเกณฑ์กำหนดที่ชัดเจนเท่ากับเอเปค

2) Effectiveness ประสิทธิภาพ ซึ่งดูว่าโครงการจะอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

3) Efficiency ประสิทธิภาพ ซึ่งดูว่าโครงการจะสร้างเปลี่ยนแปลงอย่างไร

4) Impact ผลกระทบ ซึ่งดูว่าโครงการจะเปลี่ยนแปลงอะไรและจะสร้างความแตกต่างอย่างไรกับกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับประโยชน์

5) Sustainability ความยั่งยืน ซึ่งดูได้ว่าโครงการจะเป็นประโยชน์ระยะยาวหรือไม่

สาเหตุที่ใช้เกณฑ์การประเมินของเอเปคนั้น เนื่องจากเป็นกรอบในระดับภูมิภาคเช่นเดียวกันกับอาเซียน ซึ่งมีประเทศสมาชิกอาเซียนถึง 6 ประเทศที่เป็นสมาชิกเอเปค และที่สำคัญกรอบความร่วมมือเอเปคนั้นประกอบด้วยประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น มีมาตรฐานที่สูง เช่นในกรณีของเกณฑ์การประเมินโครงการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับอาเซียนหากนำมาประยุกต์ใช้เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวเป็นการปรับมาจากเกณฑ์คุณภาพโครงการ OECD (Overseas Economic Cooperation Development)

2.2.2 สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: ประวัติความเป็นมา

การก่อตั้งสมาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2510 นั้นเกิดจากแรงจูงใจ หรือปัจจัยหลายประการด้วยกัน จากหนังสือเรื่อง*อาเซียนในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ* ได้พิจารณาแยกปัจจัยดังกล่าวเป็น 2 ประเภท คือ ปัจจัยภายนอก ซึ่งหมายถึง บรรยากาศระหว่างประเทศโดยทั่วไปของ

¹ http://www.apec.org/Projects/~/_media/Files/Projects/Resources/20120612_Guidebook-on-APEC-Projects-Edition8.ashx

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในขณะนั้นที่เอื้ออำนวยต่อการผลักดันให้เกิดองค์การระหว่างประเทศ และปัจจัยภายในซึ่งหมายถึงสถานการณ์หรือบรรยากาศทางการเมืองภายในรัฐ สมาชิกแรกก่อตั้งอาเซียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐเหล่านั้นในการที่จะเข้าร่วมกับสมาคมอาเซียน โดยในส่วนของ **ปัจจัยภายนอก** ได้แก่

1) ทศนคติร่วมกันในการต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมทุกรูปแบบและการมุ่งเน้นนโยบายต่างประเทศที่เป็นอิสระ

ความรู้สึกรุนแรงในการต่อต้านการขยายอิทธิพลของมหาอำนาจ เป็นผลมาจาก พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ คือทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ล้วนแล้วแต่เคยเป็นอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจตะวันตกทั้งสิ้น (ยกเว้นประเทศไทย) ประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่เพียงจะได้รับเอกราชก็เมื่อสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 (ปี พ.ศ. 2488) ดังนั้นช่วงเวลาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมาจึงเป็นระยะของการสร้างชาติ และสิ่งที่หวนหาที่สุดก็คือเอกราชและอธิปไตยของประเทศ ขณะเดียวกันก็เร่งสร้างเสถียรภาพทั้งทางเศรษฐกิจและทางการเมือง ด้วยเกรงจะถูกครอบงำอีกครั้งหนึ่ง

ความรู้สึกชาตินิยมและการต่อต้านการครอบงำในหมู่ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น เมื่อภูมิภาคนี้กลายเป็นเวทีของการต่อสู้ทางอุดมการณ์และการแข่งขันอิทธิพลของ มหาอำนาจในรูปแบบใหม่ คือ “สงครามเย็น” ในระยะหลังสงครามด้วยการที่ประเทศจีนกลายเป็นคอมมิวนิสต์ในปีพ.ศ.2492 ซึ่งเท่ากับเป็นภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ในทัศนะของประเทศในภูมิภาค จากหนังสือ ที่ระลึกครบรอบ 20 ปี การจัดตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้กล่าวว่สมาชิกแรก ก่อตั้งอาเซียน (อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย) ได้เกรงภัยจากจีนใน 2 ลักษณะ คือ 1) การใช้กำลังโดยตรง และ 2) การให้การสนับสนุน ขบวนการก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศตนและการเสริมสร้างอิทธิพลเหนือชาวจีนโพ้นทะเล ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจสูงในประเทศเหล่านี้ ด้วยเหตุนี้ประเทศสมาชิกแรกก่อตั้งอาเซียนจึงเห็นว่าวิธีการหนึ่งในการเลี่ยงให้พ้นจากการครอบงำจากภายนอก ก็คือการรวมตัวกันในบรรดาประเทศที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ใกล้เคียงกัน เพื่อสร้างองค์กระระดับภูมิภาคที่เน้นความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้เข้มแข็งและมีนโยบายต่างประเทศที่เป็นอิสระ โดยตระหนักดีว่าการเข้าครอบครองและบ่อนทำลายไม่ว่ารูปแบบใดจะสัมฤทธิ์ผลได้ ก็โดยที่สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยพัฒนาเท่านั้นที่เอื้ออำนวย นอกจากนี้ความรู้สึกต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมจะเข้มข้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในช่วงก่อนหน้าก่อตั้งอาเซียน เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะในระยะเวลาดังกล่าว ประเทศสมาชิกแรกก่อตั้งเริ่มตระหนักดีว่าตนไม่อาจหวัง ความคุ้มครองจากมหาอำนาจตะวันตกที่ผูกพันกันอยู่ คือ สหรัฐอเมริกาและอังกฤษได้อีกนานนัก เนื่องจากในต้นปี 2510 นั้น อังกฤษได้ประกาศ

จะถอนพันธกรณีทางทหารของตนในเอเชียทั้งหมด ในขณะที่ สหรัฐฯ ก็มีที่ท้าวว่าจะคงอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อีกไม่นานเช่นกัน (วินิตา สุกรเสพย์ : 2527) ฉะนั้นผู้นำสมาชิกแรกก่อตั้งอาเซียนเห็นว่า “ช่องว่างแห่งอำนาจ” (power vacuum) คงเกิดขึ้นใน ภูมิภาคอย่างแน่นอน วิธีที่ดีที่สุดก็คือ การหันมามีนึกกำลังร่วมกันเพื่อเข้าแทนที่ ช่องว่างแห่งอำนาจนั้น และเพื่อป้องกันมิให้ประเทศภายนอกฉวยโอกาสเข้าแทรกแซงได้ (ถนัด คอมันตร์ : 1992) โดยเฉพาะ ทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ

2) ความแพร่หลายของแนวคิด “ภูมิภาคนิยม”

แนวความคิดภูมิภาคนิยม อันได้แก่การร่วมมือกันในกลุ่มประเทศที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ใกล้เคียงกันในรูปแบบขององค์กรส่วนภูมิภาคเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีเสียงที่เข้มแข็งและพลังงานในการต่อรอง ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจการเมืองหรือสังคม อันจะอำนวยประโยชน์ต่อรัฐที่มาร่วมมือกันได้ ในลักษณะที่มีประสิทธิผลมากกว่าการที่แต่ละรัฐจะดำเนินการไปโดยลำพัง (ถนัด คอมันตร์ : 1992)

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับระบบการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking)

ตามแนวคิดเกี่ยวกับการคิดเชิงระบบ (systems thinking) จากหนังสือ The Fifth Discipline System Fieldbook ของ Peter M. Senge, Art Kleiner, Charlotte Roberts และ Rick Ross กล่าวว่า ระบบ คือ การอยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งหมดด้วยการทำงานของส่วนต่าง ๆ กล่าวคือ มุมมองถึงความเชื่อมโยงของส่วนต่างๆ (interrelatedness of forces หรือ interdependencies) และถือว่าเป็นกระบวนการเดียวกัน (seeing them as part of the common process) นาย Senge ได้สรุปว่าการวิเคราะห์แบบเชิงระบบ คือเป็นการมองภาพใหญ่ทั้งหมด ไม่ใช่มองปัญหาเป็นส่วนแยกกัน แต่มีความเชื่อมโยงกัน และมีผลกระทบต่อกันและกันในระยะยาว (A system is perceived whole whose elements “hang together” because they continually affect each other over time and operate toward a common purpose.) ทัศนคติและการมุมมอง (attitude and perception)² จึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการคิดเชิงระบบ

หน่วยงานราชการไทยจะสามารถเผชิญกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเปี่ยมด้วยกลยุทธ์ ไม่เพียงแต่แก้ไขปัญหานั้น แต่ยังหมายถึงการเปลี่ยนแปลงความคิดที่จะนำไปสู่ต้นเหตุของปัญหานั้น ๆ ด้วยเช่นกัน การคิดเชิงระบบจึงเป็นพื้นฐานสำหรับความคิด ซึ่งจะช่วยให้เห็นและเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น สร้างความเข้าใจและมีวิสัยทัศน์ร่วมกันเพื่อเอื้อกับ

² Senge, (1994), The Fifth Systems Discipline Fieldbook: Strategies and Tools for Building a Learning Organization, pp.89-90.

การจะก้าวไปข้างหน้าร่วมกัน กล่าวได้ว่าระบบย่อย ๆ นั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบใหญ่ เช่น ในกรณีของกระบวนการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภายใต้กระทรวงพาณิชย์ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเสาเศรษฐกิจ ถือได้ว่าเป็นระบบย่อยของการสานต่อทั้ง 3 พิมพ์เขียวเพื่อนำไปสู่ประชาคมอาเซียน ฉะนั้น ความคิดในเชิงระบบจึงเป็นการคิดในเชิงองค์รวมหรือภาพรวม โดยตระหนักถึงองค์ประกอบย่อยที่มีความสัมพันธ์และมีหน้าที่ที่เชื่อมต่อกันอยู่ อาจกล่าวได้ว่าการศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ควรเน้นให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการภายนอกประเทศและในระดับภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานและมียุทธศาสตร์ที่มีทิศทางเดียวกัน

2.2.4 กลยุทธ์แนวนราบ (horizontal strategy)

ตามกลยุทธ์แนวนราบ จากหนังสือ The Strategy Concept Process ของนาย Arnaldo C. Hax และ นาย Nicolas S. Majluf ได้อธิบายว่า ยุทธศาสตร์ส่วนใหญ่ย่อมจะเน้นยุทธศาสตร์แนวดิ่ง ซึ่งเป็นการจัดการจากบนมาล่างหรือล่างมาบน โดยสะท้อนลักษณะของโครงสร้างขององค์กรหรือกระบวนการปฏิบัติการ โครงสร้างส่วนใหญ่ของกระบวนการปฏิบัติการย่อมจะเป็นการส่งเสริมการไหลของข้อมูลในลักษณะแนวดิ่ง ย่อมจะไม่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการสื่อสารในลักษณะแนวนอน โครงสร้างขององค์กรแนวดิ่งย่อมจะเป็นอุปสรรคในการสนับสนุนหรือส่งเสริมความร่วมมือในแนวนอน เนื่องจากเหตุผลต่าง ๆ เช่น การยึดถือขอบเขตงานขององค์กร แต่บัดนี้การประสานงานแนวนอนยังมีความสำคัญ เนื่องจากการแก้ปัญหาเรื่องสำคัญระดับภูมิภาคเป็นเรื่องที่คาบเกี่ยวหลายสาขาและหลายหน่วยงาน เช่น ความมั่นคงด้านอาหารจะคาบเกี่ยวระหว่างกระทรวงพลังงาน กระทรวงสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและแม้แต่กระทรวงคมนาคม เนื่องจากการขนส่งที่มีประสิทธิภาพและกฎระเบียบและโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อกับการขนส่งสินค้าราคาต่ำ เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันในระหว่างกระทรวงต่าง ๆ

อย่างไรก็ตามนาย Arnaldo C. Hax และนาย Nicolas S. Majluf ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการจัดทำกลยุทธ์แนวนราบ (horizontal strategy) เป็นสิ่งที่สำคัญ อย่างไรก็ตามกลยุทธ์แนวนราบไม่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นโดยง่ายเลย เนื่องจากโครงสร้างองค์กรมีแนวโน้มที่จะส่งเสริมการไหลเวียนของข้อมูลในแนวดิ่ง แต่ไม่ค่อยสร้างความร่วมมือในแนวนอนซึ่งจะเป็นการหาโครงสร้างการทำงานแนวดิ่ง ตามความเป็นจริงองค์กรในแนวดิ่งป้องกันและคัดค้านการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกันแนวนอนเพราะว่าหลายเหตุผล เช่น การปกป้องพื้นที่และความขัดแย้งที่ลดความสำคัญของการลำดับความสำคัญ

เพื่อหาแนวทางในการเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีบูรณาการร่วมกันซึ่งจะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานให้ไปแนวเดียวกัน (strategic alignment) ดังนั้นกรมอาเซียนจึงต้อง

ส่งเสริมความร่วมมือแนวนอนกับกระทรวงต่าง ๆ โดยไม่พึ่งพาการดำเนินงานในลักษณะแนวดิ่งเพียงอย่างเดียว

ดังนั้นในการทำความเข้าใจกระบวนการการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ในอาเซียน โดยเฉพาะแผนปฏิบัติการในระดับสาขาก็จะทำให้ชัดเจนขึ้นกับการเชื่อมโยงระหว่างเสาต่อเสา โดยเฉพาะเสาเศรษฐกิจและเสาสังคม เช่น แผนปฏิบัติการของสาขา ICT ก็มีมาตรการที่คาบเกี่ยวกับเสาสังคมในด้านการศึกษา ระหว่างสาขาต่อสาขา และกระทรวงต่อกระทรวง ซึ่งจะส่งเสริมให้มีความร่วมมือได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น การดำเนินการแก้ไขปัญหาความมั่นคงด้านอาหาร และความมั่นคงด้านพลังงาน ซึ่งเป็น cross sectoral issues ซึ่งในแง่การปฏิบัติในระดับโครงการ ต้องอาศัยความร่วมมือในแนวนอนจากกระทรวงการเกษตรฯ กระทรวงพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงจะเกิดมุมมองที่ครอบคลุมทุกมิติ

ตลอดระยะเวลาสิบปีที่ผ่านมากระทรวงการต่างประเทศได้เน้นถึงการเตรียมความพร้อมประชาคมอาเซียน บัดนี้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาได้ให้ความสนใจกับการเตรียมดังกล่าวอย่างยิ่ง นอกเหนือไปจากการสร้างความตระหนักรู้ การแก้ไขกฎระเบียบตามข้อผูกพัน ส่วนในภาคเอกชนและหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงการคลังได้ให้ความสนใจกับการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

นอกจากนี้อาเซียนได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในทุกประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเน้นย้ำให้เห็นว่าเป็นหน้าที่ของทุกสาขาในประเทศสมาชิก ซึ่งจะต้องกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) อันรวมไปถึงสร้างความเข้าใจในแผนปฏิบัติการของแต่ละสาขาเฉพาะ

2.2.5 ASEAN Competitiveness Report

นาง Marn-Heong Wong, นางสาว Rakhi Shanker และนางสาว Ruby Toh ได้ทำวิจัย ASEAN Competitiveness Report ซึ่งเป็นรายงานที่อ้างอิงข้อมูลจาก WEF และ IMD ในภาพรวมนั้น จีนและอินเดีย มีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าอาเซียน และจุดที่อาเซียนเคยแข็งแกร่งกว่า บัดนี้จีนก็ไล่ตามมา ดังนั้นไทยควรจะใช้ประโยชน์จากความร่วมมือในกรอบอาเซียนที่ไม่ได้จำกัดอยู่ในวงประเทศสมาชิกอาเซียนเท่านั้น แต่ได้เปิดโอกาสที่จะได้เรียนรู้กับความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาอื่น ๆ ของอาเซียน ที่ให้ความช่วยเหลืออาเซียนในกรอบความร่วมมือ โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาขีดความสามารถ ทั้งนี้เป็นการแลกเปลี่ยนในการเจรจาเขตการค้าเสรี ส่วนในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น ประเทศคู่เจรจาอาเซียน อาทิ ประเทศญี่ปุ่นและ

สหภาพยุโรป ต่างให้ความสนใจให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างมาก อนึ่ง ASEAN Competitiveness Report ได้ชี้ให้เห็นว่าด้านทรัพยากรมนุษย์เป็นหนึ่งในสามจุดอ่อนของประเทศไทยมากที่สุด

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

การทำทลายจากโลกาภิวัตน์และเปิดการค้าเสรี ทำให้การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นเรื่องที่เร่งด่วนและจำเป็น เพื่อสามารถแข่งขันกับคู่แข่งที่แข็งแกร่งมากขึ้น เช่น จีนและอินเดีย วิธีรองรับที่ดีที่สุด คือ ให้อาเซียนสามารถรวมตัวได้ลึกและเร็วมากขึ้น ดังนั้นการเข้าใจกระบวนการการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) นั้น เป็นเรื่องที่จะต้องเชื่อมโยงสิ่งที่ทำในระดับภูมิภาคกับสิ่งที่ทำในระดับประเทศให้ไปในทิศทางเดียวกัน

บทที่ 3

ผลการศึกษา

3.1 วิสัยทัศน์ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การเข้าใจวิสัยทัศน์ของการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเจตนารมณ์เดิม ความเป็นมาของวิสัยทัศน์และเป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะเอื้อกับการใช้ CIPP Model ในการวิเคราะห์โดยเฉพาะในส่วนของ context evaluation ตั้งแต่ต้นจนจบของรายงาน โดยเฉพาะการประเมินประสิทธิภาพและความสำคัญที่สนองประโยชน์ให้กับผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการ โดยดูปัญหาที่ต้องแก้ไขและหาทางแก้ไข

เมื่อปี 2546 (ค.ศ.2003)¹ ผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน ซึ่งรวมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2563 (ค.ศ.2020) ซึ่งเป็นภาพสะท้อนจากรายงาน ASEAN Competitiveness Study² ของบริษัทที่ปรึกษา McKinsey&Company³ ในปีเดียวกันที่ได้ชี้ให้เห็นว่าอาเซียนกำลังจะประสบกับภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นจากจีนและอินเดีย ค่าแรงงานที่ต่ำกว่าในอาเซียน และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ได้ให้ความสนใจในการลงทุนที่ประเทศจีน ซึ่งทำให้จีนกลายเป็นจุดที่ได้รับ FDI มากที่สุดในโลก ดังนั้นอาเซียนจึงต้องเร่งรวมตัวกันเป็นตลาดเดียวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันซึ่งอาเซียนก็ได้เร่งการรวมตัวทางเศรษฐกิจยิ่งขึ้นในปี 2007 โดยเร่งเป้าหมายการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2015 อย่างไรก็ดี หลาย ๆ ประเด็นที่บริษัทที่ปรึกษา McKinsey&Company ได้ยกขึ้นกว่า 10 ปีที่แล้ว ก็ยังเป็นปัญหาที่อาเซียนแก้ไม่ตก (เช่น ปัญหาการปฏิบัติการ) ยิ่งไปกว่านั้น ASEAN Competitiveness Report 2010 ของ Asia Competitiveness Institute ที่อยู่ภายใต้สถาบันนโยบายสาธารณะ ที กวน ยู ได้กล่าวถึงขีดความสามารถของจีนที่เหนือกว่าอาเซียนในหลาย ๆ มิติ และคู่แข่งใหม่ ๆ ที่กำลังเกิดขึ้น เช่น อินเดีย ดังนั้นการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นเรื่อง

¹ Declaration on the ASEAN Concord II (Bali Concord II), บาหลี อินโดนีเซีย, 7 ตุลาคม 2546 (ค.ศ.2003).

² ได้มีข้อเสนอการรวมตัวทางเศรษฐกิจ ได้แก่ 1.จำกัดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีอากร 2.ปฏิรูประบบการเก็บภาษีศุลกากรเพื่อเอื้อกับการค้าข้ามแดน 3.ลดอุปสรรคทางการลงทุนข้ามแดนในอาเซียน 4.ส่งเสริมความราบรื่นในการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือและการกำหนดให้มีมาตรฐานร่วมกัน

³ McKinsey & Company ได้จัดทำตามที่รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ขอให้ทำการศึกษาดังกล่าว

สำคัญที่อาเซียนจะต้องสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างต่อเนื่อง และตามกำหนดที่อาเซียนได้วางไว้ รวมทั้งเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติ

อาเซียนกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการไปสู่เป้าหมายการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2015⁴ ซึ่งการรวมตัวเศรษฐกิจอาเซียนได้ทำมาอย่างเป็นลำดับและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสร้าง building blocks ที่สำคัญในการสนับสนุนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเริ่มตั้งแต่การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนหรือ AFTA ตั้งแต่ปี 2535 และพยายามส่งเสริมให้มีความร่วมมือครอบคลุมด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น การค้าบริการ การลงทุน ซึ่งมีการจัดทำกรอบความตกลงด้านการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) และกรอบความตกลงว่าด้วยเขตการลงทุนอาเซียน (Framework Agreement on the ASEAN Investment Area: AIA) เมื่อปี 2538 และ 2541 ตามลำดับ

อาเซียนได้จัดทำพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจ(AEC Blueprint) ประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก (Pillars) ซึ่งอ้างอิงมาจากเป้าหมายการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนตามแถลงการณ์ บาหลี ฉบับที่ 2 (Bali Concord II) ได้แก่

(1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (AEC Pillar I: Single Market and Production Base) โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุนและแรงงานฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียนให้เป็นรูปธรรม

(2) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน (AEC Pillar II : Competitive Economic Region) ซึ่งให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น กรอบนโยบายการแข่งขันของอาเซียน การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ นโยบายภาษีและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน)

(3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค (AEC Pillar III: Equitable Economic Development) ซึ่งเป็นการส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกและลดช่องว่างของระดับการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่าและสมาชิกใหม่ของอาเซียน เช่น โครงการริเริ่มเพื่อการรวมกลุ่มของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: IAI) เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

⁴ Cebu Declaration on the Acceleration of the Establishment of an ASEAN Community by 2015, เซบูฟิลิปปินส์, 13 มกราคม 2550 (ค.ศ.2007).

(4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (AEC Pillar IV: Integration into the Global Economy) เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่างชัดเจน เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรีของอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/จำหน่ายภายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก นอกจากนี้ได้มีพัฒนาการที่สำคัญ ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 19 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2554 ได้รับรองกรอบการเจรจาของอาเซียนเพื่อเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวางในภูมิภาค (ASEAN Framework for Regional Comprehensive Economic Partnership) เพื่อกำหนดกรอบแนวทางและหลักการเจรจาเพื่อขยายการรวมกลุ่มในภูมิภาค ซึ่งในขั้นนี้มีแนวโน้มที่จะทำ FTA ฉบับเดียวที่รวมการจัดทำเขตการค้าเสรีที่รวมประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมด ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และอินเดีย ดังนั้นเป็นเรื่องจำเป็นที่อาเซียนต้องเร่งการรวมตัวก่อนที่จะขยายไปรวมตัวในกรอบประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้น และมีขีดความสามารถในการแข่งขันโดยรวมที่สูงกว่าในหลาย ๆ มิติ

ภายหลังจากการลงนามในแถลงการณ์ พิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) แล้ว ไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามแผนงานดังกล่าว ทั้งในด้านการเปิดตลาดสินค้า การเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนให้กับประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินงานจะเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานภายในประเทศ รวมถึงการแก้ไขกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีที่ได้ตกลงกับอาเซียนได้ โดยเฉพาะการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวของอาเซียน (Single Market and Production Base) ซึ่งนาย Denise Hew และนาย Peter Lloyd เห็นว่าการรวมตัวเป็นตลาดเดียวของสหภาพยุโรปมี เป้าหมายชัดเจนกว่าของอาเซียน แต่อาเซียนได้แนวความคิดหลักมาจากสหภาพยุโรป โดยสหภาพยุโรปมีกฎหมายและกฎระเบียบรองรับการเป็นตลาดเดียว หรือ Internal Market ที่ถือว่าหลักการว่าเป็นเขตเศรษฐกิจหนึ่งเดียว ระหว่างที่อาเซียนเพิ่งเริ่มกล่าวถึงการรวมตัวด้านเศรษฐกิจใน ASEAN Vision 2020 ในปี 1997 และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนพอในการให้เป็นตลาดเดียว ซึ่งตามหลักควรต้องไปไกลกว่านี้โดยมาตรการทุกด้านจะต้องเอื้อและไม่กีดกันการค้าสินค้า และภาคบริการระหว่างกันในอาเซียน อนึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าจากรายงาน ASEAN Economic Community Scorecard ล่าสุด(รายงานทุก 2 ปี) เมื่อ ปี ค.ศ. 2012 อาเซียนได้ลงนามเครื่องมือทางกฎหมาย 184 ฉบับ โดยที่ประมาณร้อยละ 25 ที่รื้อผ่านกระบวนการขั้นตอนสุดท้ายบรรณโดยประเทศสมาชิกอาเซียน

อย่างไรก็ตามพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) เป็นเพียงแผนบูรณาการงานด้านเศรษฐกิจให้เห็นภาพรวมในการมุ่งไปสู่จัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โดยการสานต่อของมาตรการต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ กล่าวได้ว่าในกรอบอาเซียนก็คิดแผนปฏิบัติการเฉพาะด้านของแต่ละสาขาซึ่งลงไปถึงมาตรการย่อย และย่อมจะมีนัยทางยุทธศาสตร์ด้วย กล่าวได้ว่าพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) มีกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินมาตรการจนบรรลุเป้าหมายในปี 2558 แต่ได้กำหนดมาตรการกว้าง ๆ ในการเร่งให้แผนปฏิบัติการเสร็จโดยเร็ว

3.2 กลไกสำคัญระดับอาเซียน

AEC Council คือ คณะมนตรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และให้แนวทางในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ รวมทั้งดูแลการดำเนินงานของรัฐมนตรีรายสาขาที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ โดยที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลัก คือการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) แต่ในแง่ปฏิบัติแล้วจากการที่ได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ ได้ทราบว่า การหารือเกี่ยวกับสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) อยู่ในการประชุม AEM ซึ่งปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนได้ส่งรัฐมนตรีคนเดียวกันกับที่เข้าร่วมใน AEC Council ยกเว้นไทยกับอินโดนีเซีย โดยหัวหน้าคณะผู้แทนไทยในการประชุม AEC Council ได้แก่ รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นตำแหน่งกระทรวงพาณิชย์ ยกเว้นในกรณีที่มีการดำรงตำแหน่งทั้งสองตำแหน่งพร้อมกัน ทั้งนี้กระทรวงพาณิชย์เป็นผู้แทนด้านเศรษฐกิจในเวทีอาเซียนทั้งระดับรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Ministers: AEM) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย ในฐานะรัฐมนตรีเศรษฐกิจของไทย และระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจ (Senior Economic Officials: SEOM) โดยอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยในฐานะ SEOM Leader ของไทย

3.3 กลไกสำคัญระดับชาติสำหรับการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)

ประเทศไทยมีกลไกหลัก 2 กลไกที่สานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) จะประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการเสนอแนะ ทำที่ไทยต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) และพิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจและเตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินการรวมตัวของอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ.2015) ดังนี้

3.3.1 คณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานอนุกรรมการ ซึ่งมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ เสนอแนะทำให้ไทยต่อร่างแผนงานภาพรวมการดำเนินการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ภายในเดือนสิงหาคม 2550

1) พิจารณาภาพรวมของความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตามพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ซึ่งจะมีการตกลงล่วงหน้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (pre-agreed flexibilities)

2) พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมายและด้านเศรษฐกิจของการปฏิบัติตามพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)

3) เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานไปสู่การเป็น AEC

4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ในการรับรู้และการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการจัดทำแผนการดำเนินงานของไทยเพื่อการบรรลุการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

5) แต่งตั้งคณะทำงานและ/หรือกลุ่มทำงานต่าง ๆ ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อดำเนินการตามที่คณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กนศ.) มอบหมาย

ที่ประชุมคณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน⁵ มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งคณะทำงาน 8 คณะ ภายใต้คณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังต่อไปนี้

- 1) คณะทำงานด้านการสินค้า
- 2) คณะทำงานด้านการค้าบริการ
- 3) คณะทำงานด้านการลงทุน
- 4) คณะทำงานด้านการพัฒนาตลาดทุนและการเคลื่อนย้ายเงินทุน

⁵ มติที่ประชุมคณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2551

- 5) คณะทำงานด้านการเคลื่อนย้ายบุคลากร
- 6) คณะทำงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน
- 7) คณะทำงานเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ
- 8) คณะทำงานเพื่อลดช่องว่างการพัฒนา

เพื่อให้มีกลไกที่จะประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติการ และพิจารณาความยืดหยุ่นในการดำเนินการตามพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ตลอดจนพิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจและเตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินการรวมตัวของอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2558 (ค.ศ. 2015)

3.3.2 หน่วยงานประสานงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (National AEC Coordinating Agency)

เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2554 (ค.ศ. 2011) คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานประสานงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (National AEC Coordinating Agency) ของไทย มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นหน่วยประสานงานหลักและติดตามความคืบหน้าและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ของไทยในการดำเนินการไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและให้สอดคล้องกับแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการวัดผล ตาม AEC Scorecard
- 2) ขับเคลื่อนโดยประสานและเร่งรัดการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและ AEC Scorecard โดยหน่วยงานให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามข้อผูกพันและกระบวนการดำเนินการในเวทีเศรษฐกิจของอาเซียนและเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา 190
- 3) ให้คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินการและการแก้ไขอุปสรรคของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง
- 4) รายงานความคืบหน้า ปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงานในกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศและคณะรัฐมนตรีเป็นระยะ ๆ

ปัจจุบันกระทรวงพาณิชย์อยู่ระหว่างการจัดทำยุทธศาสตร์เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศของไทย 2555-2563 ซึ่งวัตถุประสงค์หลักคือเตรียมพร้อมเพื่อการเข้าสู่ AEC ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบสำหรับการใช้เป็นแผนหรือกลยุทธ์

ในการดำเนินระยะสั้นและระยะยาวให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ทั้งนี้ปัจจุบันกระทรวงพาณิชย์ยังอยู่ในระหว่างการดำเนินงาน เนื่องจากมีขั้นตอนการพิจารณาค่อนข้างซับซ้อน

3.4 กลไกระดับชาติที่สานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ทั้งสามเสา

เพื่อสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ของทั้งสามเสา การเมืองความมั่นคง เสาเศรษฐกิจ และเสาสังคมวัฒนธรรม

3.4.1 คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน เป็นกลไกประสานงานระดับนโยบาย เพื่อบูรณาการการดำเนินการของหน่วยงานไทยและเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 อย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ โดยจะมีการประชุมทุก 2-3 เดือน และกระทรวงการต่างประเทศอยู่ระหว่างจัดทำเอกสารรวบรวมแผนงานการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 2558 เพื่อให้รัฐบาลเห็นภาพรวมของสิ่งที่หน่วยงานต่าง ๆ ต้องดำเนินการเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 รวมทั้งเสาเศรษฐกิจ ซึ่งกำลังจะเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

นอกจากนี้ คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในอาเซียน เพื่อประสานงานและติดตามให้มีการดำเนินการตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในอาเซียนที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของไทย ทั้งนี้จากผลการศึกษาพบว่ามาตรการที่สำคัญส่วนใหญ่ที่อยู่ในแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในอาเซียนก็อยู่ในพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) และส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสามเสา โดยเฉพาะระหว่างเสาสังคมและเสาเศรษฐกิจ เช่น จากการสร้างโครงสร้างพื้นฐานและการส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับประชาชน

ในขณะนี้ กระทรวงการต่างประเทศได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการด้านการประชาสัมพันธ์ประชาคมอาเซียน เพื่อบูรณาการงานการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและการสร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียนแก่ทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้ประชาชนไทยมีส่วนร่วมกับการสร้างประชาคมอาเซียนและสามารถใช้โอกาสจากประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มที่ จากการสัมภาษณ์นางสาว Chen Chen Lee หัวหน้าฝ่ายยุทธศาสตร์ของสำนักเลขาธิการอาเซียน ได้กล่าวว่าวัตถุประสงค์หลักของ Strategic Communication Plan ของอาเซียน คือการกระตุ้นให้แต่ละสาขาเฉพาะ (sectoral body)⁶ สานต่อแผนปฏิบัติการของตนเพื่อขับเคลื่อนพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคม

⁶ ชื่ออย่างเป็นทางการ คือ องค์การระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา

เศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ดังนั้นในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนจึงต้องส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์แผนปฏิบัติการของตน

3.4.2 สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นตามข้อ 13 ของกฎบัตรอาเซียน โดยมี กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ทำหน้าที่เพื่อเป็นผู้ประสานงานกลางแห่งชาติ ในเรื่อง การอนุวัติข้อตัดสินใจของอาเซียนและเตรียมการระดับชาติของการประชุมอาเซียน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างประชาคมอาเซียนและเก็บรักษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน จึงเป็นกลไกที่สำคัญที่ดู ความคืบหน้าการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ในทั้ง สามเสา รวมทั้งพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ดังนั้นสำนัก เลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ ให้ความสำคัญของคณะกรรมการสำหรับการดำเนินงานตาม แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3.4.3 จากคำสั่งคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2555 ได้มอบหมายให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคม อาเซียน โดยให้มีการจัดทำแผนแม่บทในการดำเนินการ โดยบูรณาการแนวทางการดำเนินการของ หน่วยงานภาครัฐในแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้สะท้อนถึงทิศทาง จุดแข็งและความสามารถในการ แข่งขันกับประเทศสมาชิกอื่น เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัดและระดับชาติ อีกทั้งยังรวมไปถึงภาคเอกชนด้วย แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ซึ่ง ในขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอยู่ในขั้นตอนรวบรวมข้อมูล และศึกษาแนวทางการพัฒนารวมทั้งการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สภาที่ปรึกษา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นำเสนอ

3.5 การวิเคราะห์และประเมินผลการศึกษาจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์โดยใช้ CIPP Model

บัดนี้การเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ซึ่งที่ ผ่านมาย่อมให้น้ำหนักในเรื่องของการตระหนักรู้ของอาเซียน แต่ปัจจุบันเรื่องการปฏิบัติการและ การสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) เป็นสิ่งที่ควรให้ ให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้นหรือเป็นอันดับแรก

ดังนั้นจึงได้จัดทำการสำรวจเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนโดยการสานต่อ พิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) โดยให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทำ แบบสอบถามและเพื่อให้การวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจแก่ความเข้าใจ จึงนำผลที่ได้จากแบบมาสอบถาม มาวิเคราะห์ผลแบบการประเมินรูปแบบชิป (CIPP Model) ได้ผลสำรวจ ดังนี้

3.5.1 การประเมินสาระสำคัญแวดล้อม (Context evaluation) เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงาน โดยจากการตอบแบบสอบถามพบว่า มีหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงหน่วยงานที่จัดทำแผนยุทธศาสตร์

หน่วยงาน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
1. กระทรวงศึกษาธิการ	1
2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ	1
3. กระทรวงพลังงาน	12
4. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1
5. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (รวมกรมประมง)	8
6. กระทรวงการคลัง (รวมกรมประสานมิตร)	3
7. กระทรวงมหาดไทย (รวมสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง)	1
8. กระทรวงแรงงาน	1
9. กระทรวงอุตสาหกรรม	3
10. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	3
11. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	1
12. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	3
13. กระทรวงสาธารณสุข	4

ตารางที่ 2 แสดงสถานะการทำแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานของไทย

สถานะการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	หน่วยงาน
จัดทำ	กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
กำลังจัดทำ	กระทรวงพลังงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
ไม่จัดทำ	กระทรวงมหาดไทย

ทำให้ทราบถึงข้อมูลที่ว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบที่อยู่ภายใต้เสาเศรษฐกิจ ได้แก่ กระทรวงพลังงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และยังมีหน่วยงานที่อยู่ภายใต้เสาสังคมแต่มีมาตรการที่ต้องสานต่อภายใต้พิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(ก.พ.ร.) กระทรวงพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นกระทรวงที่อยู่ในเสาสังคม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงแรงงาน โดยกระทรวงที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นได้อยู่ระหว่างการจัดทำและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานแล้ว ส่วนกระทรวงมหาดไทยซึ่งอยู่ภายใต้เสาสังคมไม่ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และจากข้อมูลที่ได้ในการสำรวจนั้นเห็นได้ว่าหน่วยงานส่วนใหญ่มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานตนเองเพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน คิดเป็นร้อยละ 30.77 หรือกำลังอยู่ในขั้นตอนของการปรึกษาเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 61.54 ทั้งนี้หน่วยงานส่วนใหญ่ (คิดเป็นร้อยละ 92.31) ที่ตอบแบบสอบถามได้จัดทำหรือกำลังจัดทำแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวซึ่งเมื่อเทียบกับ 6 เดือนที่ผ่านมาได้มีการ

พัฒนาการในเรื่องนี้เป็นอย่างมากซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติและกรมอาเซียนได้ผลักดันเป็นอย่างมากและต่อเนื่อง

3.5.2 การประเมินผลปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เพื่อช่วยในการตัดสินใจสำหรับการเลือกใช้กลุ่มของทรัพยากรหรือปัจจัยที่มีข้อนำเข้าในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของแผนงาน ผลการสำรวจจากแบบสอบถามที่ว่าท่านคิดว่าสิ่งใดต่อไปนี้ เป็นสิ่งที่ เป็นอุปสรรคหรือสิ่งที่ท้าทายมากที่สุดในการปฏิบัติการหรือการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)

ตารางที่ 3 แสดงอุปสรรคหรือสิ่งที่ท้าทายในการปฏิบัติการหรือการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)

โครงสร้างของทรัพยากรมนุษย์ไม่เพียงพอ	19
หน่วยงานของท่านไม่ให้ความสำคัญเรื่องความร่วมมือภายใต้อาเซียนมากพอ	0
ไม่มีความเข้าใจเรื่องอาเซียน ในด้านการเชื่อมโยงกับนโยบายภายในประเทศ	18
งบประมาณในการจัดทำโครงการ	5

พบว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคมากที่สุดตามลำดับในการปฏิบัติการหรือการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) คือ โครงสร้างของทรัพยากรมนุษย์ไม่เพียงพอเป็นอันดับหนึ่ง ต่อมาคือไม่มีความเข้าใจเรื่องอาเซียนในด้านการเชื่อมโยงกับนโยบายภายในประเทศ ซึ่งแตกต่างกันเพียงแค่คะแนนเดียวและงบประมาณในการจัดทำโครงการเป็นอันดับที่สามตามลำดับ ทำให้เห็นว่าการให้ความสำคัญเรื่องความร่วมมือภายใต้อาเซียนในแต่ละหน่วยงาน ไม่ใช่อุปสรรคในปัจจุบัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จของการที่คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติและกรมอาเซียนพร้อมด้วยหน่วยงานอื่น ๆ ได้ประชาสัมพันธ์เรื่องการเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไปแล้วระดับหนึ่งส่วนผลสำรวจที่ไม่มีความเข้าใจเรื่องอาเซียน ในด้านการเชื่อมโยงกับนโยบายภายในประเทศคิดเป็นร้อยละ 42.86 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตจากการสัมภาษณ์นาง Moe Thuzar⁷ จาก Institute of Southeast Asian Studies (ISIS) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ของอาเซียนยังไม่สามารถจะเชื่อมโยงสิ่งที่ปฏิบัติในประเทศกับการกิจในระดับภูมิภาค และเป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีหน่วยงานใดให้คำตอบว่าไม่ให้ความสำคัญ

⁷ Moe Thuzar เป็น Visiting Research Fellow ที่ Institute of Southeast Asian Studies (ISIS) ประเทศสิงคโปร์และเป็นอดีตหัวหน้าหน่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำนักเลขาธิการอาเซียน ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย

เรื่องความร่วมมือภายใต้อาเซียนมากพอ จึงถือได้ว่าการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงต่างประเทศ กรมอาเซียนและหน่วยงานอื่น ๆ ก็ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

3.5.3 การประเมินผลกระบวนการ (Process evaluation) เพื่อช่วยในการตัดสินใจเรื่อง การเลือกวิธีดำเนินการของแผนงานหรือโครงการ จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ในข้อที่ว่า มาตรการการดำเนินงานของท่านครอบคลุมถึงเสาใด

ตารางที่ 4 แสดงความเชื่อมโยงในการดำเนินงานระหว่างสามเสา

การดำเนินการมีความเชื่อมโยง 1 เสา	38
การดำเนินการมีความเชื่อมโยง 2 เสา	1
การดำเนินการมีความเชื่อมโยง 3 เสา	3

ทำให้เห็นว่าหน่วยงานส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีความเข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่าง ทั้ง 3 เสา โดยเฉพาะเสาสังคมและเสาเศรษฐกิจมากเท่าที่ควร โดยส่วนใหญ่แล้วจะมองเห็นความ รับผิดชอบในหน่วยงานของตนที่มีความรับผิดชอบเพียงแก่เสาเดียว คิดเป็นร้อยละ 90.48 จากการ สัมภาษณ์ว่ามีแผนปฏิบัติการ 2011-2015 ของสาขาเฉพาะในกรอบอาเซียน (เช่น (ASEAN Plan of Action for Energy Cooperation 2010-2015 ของ sectoral body พลังงานในกรอบอาเซียน)) แต่เพียง เข้าใจว่าแผนปฏิบัติของสาขาของตนนั้นมีมาตรการที่สอดคล้องแค่เพียงเสาเดียว แต่ทุกแผนปฏิบัติ การย่อมจะมีมาตรการที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งเสา เช่น หน่วยงานที่อยู่ภายใต้สาขา อาจมีมาตรการที่ ไม่ได้้อยู่เพียงภายใต้เสาเศรษฐกิจแต่ย่อมจะมีแผนปฏิบัติการที่มีมาตรการที่สอดคล้องกับมาตรการ เสาสังคมด้วย ตัวอย่างเช่น ICT Master Plan ของสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ(ICT) ที่อยู่ภายใต้เสา เศรษฐกิจก็จะมีมาตรการที่อยู่ภายใต้ทั้งเสาสังคม เช่น มาตรการส่งเสริมสาขาการศึกษาและเสา การเมืองด้วย ผลการสำรวจต่อมาคือท่านคิดว่าหน่วยงานของท่านใช้สิ่งใดเป็นแนวทางในการสาน ต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)

ตารางที่ 5 แสดงการใช้แนวทางของหน่วยงานในการสานต่อพิมพ์เขียวเศรษฐกิจเพื่อจัดตั้ง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)

พิมพ์เขียวของเสาที่เกี่ยวกับหน่วยงานของท่าน	15
แผนยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของท่าน	18
แผนยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการในสาขา (sectoral body) ของท่านใน กรอบอาเซียน	4
การเข้าร่วมประชุมในกรอบอาเซียนในสาขาของท่าน	5

นอกจากนี้ในแง่ของกระบวนการและแนวทางการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) นั้น จากผลการตอบแบบสอบถามหน่วยงานส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 42.86 ได้เลือกใช้แผนยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการของหน่วยงานมาเป็นอันดับต้น ในขณะที่แผนยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการในสาขาในกรอบอาเซียนนั้นจะถูกเลือกใช้เป็นอันดับท้าย ๆ คิดเป็นร้อยละ 9.52 และในบางกรณีผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อมูลที่คลาดเคลื่อนและไม่ทราบว่าสาขา (sectoral body) ของตนได้มีแผนยุทธศาสตร์ strategic /work plan/action plan 2011-2015 เสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งการที่ไม่มีข้อมูลหรือความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นอุปสรรคในการเชื่อมโยงและเสริมยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการที่มีอยู่แล้วในระดับภูมิภาคอาเซียน

3.5.4 การประเมินผลผลิต (Product evaluation) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินค่าผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือโครงการที่กำหนดไว้ เพื่อช่วยการตัดสินใจว่าในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงานควรมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ขยายหรือยุบแผนงานหรือโครงการอย่างไร จากผลของการตอบแบบสอบถามที่ว่าท่านคิดว่าความร่วมมือในอาเซียนช่วยส่งเสริมความสามารถของหน่วยงานของท่านมากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 6 แสดงระดับความร่วมมือในอาเซียนที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในหน่วยงาน

ส่งเสริมมากที่สุด	7
ส่งเสริมมาก	19
ส่งเสริมปานกลาง	14
ส่งเสริมน้อย	2
ไม่มีส่งเสริมเลย	0

และหน่วยงานของท่านได้ใช้ประโยชน์กรอบอาเซียนจากการสร้างขีดความสามารถมากน้อยเพียงใด ในด้านการเตรียมพร้อมให้เจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญการร่างกฎหมายหรือกฎระเบียบที่ฝ่ายไทยต้องแก้ไขตามข้อผูกพัน

ตารางที่ 7 แสดงการใช้ประโยชน์ของหน่วยงานในการใช้ประโยชน์รอบอาเซียน

ใช้ประโยชน์รอบอาเซียนมากที่สุด	2
ใช้ประโยชน์รอบอาเซียนมาก	19
ใช้ประโยชน์รอบอาเซียนปานกลาง	9
ใช้ประโยชน์รอบอาเซียนน้อย	10
ไม่มีการใช้ประโยชน์รอบอาเซียนเลย	2

การใช้ประโยชน์ของหน่วยงานในการใช้ประโยชน์รอบอาเซียน จากการสร้างขีดความสามารถในด้านของการเตรียมพร้อมให้เจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญการร่าง กฎหมายหรือกฎระเบียบที่ฝ่ายไทยต้องแก้ไขตามข้อผูกพัน ทำให้ทราบว่าหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะกระทรวงพลังงานได้ใช้ประโยชน์ในกรอบอาเซียนอยู่ในระดับมาก จากการสร้างขีดความสามารถ ในด้านการเตรียมพร้อมให้เจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญการร่างกฎหมายหรือกฎระเบียบเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และให้ความสำคัญกับการใช้กรอบอาเซียนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับที่มาก จากการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสพลังงาน ได้ทราบว่ากระทรวงพลังงานได้ใช้กรอบอาเซียนในการเรียนรู้ นำบุคลากรไปเรียนรู้ถึงกฎระเบียบและมาตรฐานเกี่ยวกับการรองรับพลังงานนิวเคลียร์ ซึ่งแม้แต่เป็นเป้าหมายยาวสำหรับอีกสิบปีข้างหน้าและความไม่แน่นอนของการต่อต้านพลังงานนิวเคลียร์ ในส่วนของกระทรวงพลังงาน มีโครงการที่ได้รับรางวัล ASEAN Energy Awards 14 รางวัล ซึ่งมากที่สุดและได้แสดงให้เห็นว่ากระทรวงพลังงานมีความตั้งใจที่จะมีบทบาทนำในกรอบอาเซียน สาขาพลังงานอย่างเป็นรูปธรรม และจากผลของการตอบแบบสอบถามในข้อที่ว่าหน่วยงานของท่านให้ความสำคัญกับการสร้างทรัพยากรมนุษย์ของท่าน โดยใช้กรอบอาเซียนมากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 8 แสดงการให้ความสำคัญของหน่วยงานกับการสร้างทรัพยากรมนุษย์โดยใช้กรอบอาเซียน

ให้ความสำคัญมากที่สุด	2
ให้ความสำคัญมาก	19
ให้ความสำคัญปานกลาง	13
ให้ความสำคัญน้อย	8
ไม่มีความสำคัญเลย	-

พบว่าหน่วยงานส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการสร้างทรัพยากรมนุษย์โดยใช้กรอบอาเซียนในระดับที่ค่อนข้างมาก ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ไม่ใช่เรื่องการรับผิดชอบของหน่วยงานเดียวและอาเซียนได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในแผนปฏิบัติการที่สะท้อนอยู่แต่ละสาขาเฉพาะด้าน(sectoral bodies) 2011-2015 และจากที่ว่าในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา หน่วยงานของท่านได้เสนอโครงการที่ใช้งบประมาณของอาเซียนหรือไม่ (ที่ใช้กองทุนภายใต้กรอบอาเซียน)

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนการเสนอโครงการที่ใช้งบประมาณของอาเซียน

5 โครงการขึ้นไป	5
3-4 โครงการ	11
1-2 โครงการ	9
ไม่มี	17

จะเห็นว่าหน่วยงานส่วนใหญ่ไม่มีการเสนอโครงการที่ใช้งบประมาณของอาเซียน คิดเป็นร้อยละ 40.48 และแม้แต่ถ้านับรวมกรณีที่ไม่มีการเสนอโครงการและการเสนอโครงการที่มีจำนวน 1-2 โครงการก็คิดเป็นเพียงร้อยละ 21.43 เท่านั้น

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

ปัจจุบันทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและให้ความสนใจเรื่องการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนเป็นอย่างมาก โดยคาดหวังให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้มีบทบาทนำในการขับเคลื่อนทั้งสามเสาของประชาคมอาเซียนให้เป็นรูปธรรม ดังนั้นการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการตามพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) จึงเป็นที่สำคัญและควรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามวิสัยทัศน์ร่วมที่ผู้นำอาเซียนได้กำหนดไว้

การประเมิน CIPP เป็นวิธีวิเคราะห์ที่ใช้กับการวางแผนโครงการ แม้ว่าในกรณีนี้เป็นโครงการระยะสั้นมาก แต่การนำมาประยุกต์ใช้ ก็มีประโยชน์ในการจัดโครงสร้างแนวความคิด โดยให้เรามีวินัยในการชักถาม

จากการประเมินผลการศึกษาโดยใช้วิธี CIPP สามารถสรุปสาระสำคัญตั้งแต่ต้นจนจบโดยหลักสำคัญมี 4 ข้อ ดังนี้

(1) *What needs to be done?* ในประเด็นนี้ผลสำรวจจากแบบสอบถามได้ชี้ให้เห็นว่าหน่วยงานราชการไทยยังขาดความเข้าใจกระบวนการในกรอบอาเซียน โดยเฉพาะการเชื่อมแผนปฏิบัติการที่มีอยู่แล้วในกรอบอาเซียน รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากกรอบอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรม ในรูปแบบของการเสนอโครงการ และยังไม่มีความเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างงานของตนกับเสาอื่น ๆ

(2) *How should it be done?* หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีความคาดหวังให้กรมอาเซียนและกระทรวงต่างประเทศเป็นผู้มีบทบาทนำในการขับเคลื่อนทั้งสามเสาของประชาคมอาเซียน ดังนั้นการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการตามพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) เป็นเรื่องที่สำคัญและควรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(3) *Is it being done?* จากข้อมูลที่ได้ในการสำรวจนั้นเห็นได้ว่ามีร้อยละ 90 ที่มีแผนยุทธศาสตร์แล้วหรือกำลังจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อรองรับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการผลักดันของคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ

ได้สนองนโยบายของรัฐบาลในการเร่งรัดการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

(4) *Did it succeed?* รวมถึง effectiveness ซึ่งการที่ทำให้มีการมีการเข้าใจกระบวนการในกรอบอาเซียนและให้มีการเชื่อมโยงกับกรอบอาเซียนอย่างเป็นระบบผ่านแผนปฏิบัติการ 2011-2015 ในแต่ละสาขา เป็นการสร้างประสิทธิภาพในการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) แนวเดียวกับที่สมาชิกอาเซียนได้เห็นชอบร่วมกัน ในวิธีและแผนการสานต่อในสาขาของตน และในส่วนที่เกี่ยวกับ sustainability คือประโยชน์ที่จะได้รับในระยะยาวซึ่งการที่ไทยได้ให้ความสำคัญในการใช้กรอบอาเซียนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์รวมทั้งในการร่างกฎหมายหรือกฎระเบียบที่ฝ่ายไทยต้องแก้ไขตามข้อผูกพัน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่อาจจะมีผลในทางบวกระยะยาว นอกจากนี้ยังรวมถึงการที่นำความรู้จากการศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้ในกรณีอื่น ๆ ได้ (transferability/adaptability) ผลการศึกษาคาดว่าจะเป็นประโยชน์มากที่สุดกับหน่วยงานและนักวิชาการที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในสาขานั้น ๆ ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้แม้แต่จะเป็นการศึกษาการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) แต่การเข้าใจกระบวนการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมอาเซียน เป็นความเข้าใจพื้นฐานเดียวกันที่สามารถจะใช้ได้กับการสานต่อทั้งสามเสาด้วย

4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กรมอาเซียนอาจจะพิจารณาบทบาทในการช่วยเหลือสิ่งที่ได้จากผลการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ดังนี้

4.2.1 การ สานต่อยุทธศาสตร์แนวนอน (horizontal strategy) เพื่อเอื้อต่อการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างเสาและระหว่างสาขา

1) การสร้างความเข้าใจความสำคัญการเชื่อมโยงทั้งสามเสา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงระหว่างเสาสังคมและเสาเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อให้การเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของไทยเป็นไปตามเป้าหมาย ในลักษณะที่เป็นการรวมตัวที่สมดุลและให้ทุก ๆ เสาพัฒนาควบคู่กันไปในระดับปฏิบัติการมีดังนี้

มาตรการระยะสั้น เน้นให้กระทรวงต่างๆ ใช้แผนปฏิบัติการเฉพาะสาขา 2011-2015 ซึ่งมีอยู่แล้วในสาขาของตนโดยแผนฯ ได้กำหนดให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเสาที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนอยู่แล้ว (ดูภาพหน้า 39) เช่น ในกรณี ASEAN ICT Master Plan 2015 ได้กำหนดมาตรการที่สะท้อนความเชื่อมโยงของสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและสาขาการศึกษาเช่น

ได้กำหนดไว้ โดยแผนดังกล่าวให้มีความร่วมมือระหว่างทั้งสองเสาดังกล่าว (collaborate between ICT and Education sectors within ASEAN) นอกจากนี้การสร้างโครงสร้างพื้นฐานของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการติดต่อสื่อสาร และลดต้นทุนสำหรับการทำธุรกิจตลอดจนการพัฒนา รูปแบบการศึกษาทางไกล เป็นต้น

นอกจากนี้การเชื่อมระหว่างเสาดต่อเสาก็สามารถใช้ประโยชน์จากแผนแม่บท ว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity) ได้ด้วย โดยที่ แผนดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไทยได้ผลักดันและมีความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ของไทย และเป็นที่น่าสนใจ ด้กล่าวมาตรการส่วนมาก โดยเฉพาะที่สำคัญได้อยู่ภายใต้พิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน (AEC Blueprint) ดังนั้นการสานต่อแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity) และพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) จะเสริมกันและกัน เพื่อเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นของประชาคมอาเซียน และนำไปสู่ การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) อีกทั้งเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ แข่งขันของอาเซียน

ขั้นตอนต่อไปของยุทธศาสตร์ในระยะกลาง อาจจะพิจารณาทำการศึกษา เพิ่มเติมเกี่ยวกับการค้าภาคบริการที่มีผลทั้งในเสาสังคมและในเสาเศรษฐกิจ และในขั้นตอนของ ยุทธศาสตร์ระยะยาว กรมอาเซียนอาจจะพิจารณารวมกองอาเซียน 3 กับกองอาเซียน 4 เพื่อให้มีการ เชื่อมโยงและเกิด synergy ระหว่างเสาสังคมและเสาเศรษฐกิจมากขึ้น โดยอาจจะเน้นเบื้องต้น

2) ควรหาวิธีให้หน่วยงานไทยใช้ประโยชน์จากการเสนอโครงการภายใต้กรอบ อาเซียนมากขึ้น¹ โดยใช้งบประมาณของกองทุนภายใต้กรอบอาเซียน นอกเหนือจากประหยัด งบประมาณของรัฐบาลไทยแล้วการที่หน่วยงานไทยเข้าร่วมในโครงการของอาเซียน จะช่วยปรับ ทิศนคติ (mindset) และมุมมองของเจ้าหน้าที่เพื่อให้มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับ ส่วนแนวทางใน อนาคตยุทธศาสตร์ระยะยาว อาจจะพิจารณาก่อตั้งหน่วย Project Management Unit ภายใต้กรม อาเซียนหรือส่วนอื่นของกระทรวง (โดยอาจจะดูจากรูปแบบ Project Management Unit ของ สำนักงานเลขาธิการเอเปค) เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานไทยสามารถเสนอโครงการภายใต้กรอบ อาเซียนได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยหน่วยดังกล่าวอาจสามารถจะช่วยปรับร่างเสนอ โครงการเป็นภาษาอังกฤษและช่วยให้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้นำและรัฐมนตรีอาเซียนต้องการจะ

¹ เห็นได้จากการที่ปัจจุบันมีโครงการที่ใช้งบประมาณของประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียนมากกว่า 800 โครงการ ซึ่งได้รวมอยู่ในแผนงานการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนปี 2558 ที่ได้ จัดทำโดยคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ

ผลักดันในปีนั้น นอกจากนี้ จะส่งเสริมกลยุทธ์แนวนอน โดยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่างๆ จากการเชื่อมโยงงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ โดยใช้ทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกระบวนการอาเซียนและเรื่องต่างประเทศร่วมกัน

3) ให้นำนักกับการสร้างความเข้าใจและตระหนักรู้ในเชิงลึก ในแง่ใช้ประโยชน์จากกรอบอาเซียนในการเสริมจุดแข็งของไทย เช่น การพัฒนา cluster อุตสาหกรรม รวมทั้งการแก้ไขจุดอ่อน เช่น ด้านทรัพยากรมนุษย์ ตามที่ ASEAN Competitiveness Report ของ Lee Kuan Yew School of Public Policy , National University of Singapore (NUS) ที่ได้เน้นว่า ทรัพยากรมนุษย์เป็นจุดอ่อนมากที่สุดอันดับหนึ่งของอาเซียนและไทย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นกระบวนการที่จะเปิดภาคบริการมากขึ้น รวมทั้งการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือใน 7 สาขา เช่น แพทย์และพยาบาล ซึ่งอาจจะค่อย ๆ ขยายไปสาขาอื่นด้วย

ขั้นตอนต่อไปส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือจากสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ Asia Competitiveness Institute ของ Lee Kuan Yew School of Public Policy เพื่อให้เข้าใจปัจจัยในการการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในอาเซียน ซึ่งจะเสริมกันและกันได้ดีขึ้น

4) การทำ benchmarking เพื่อเปรียบเทียบและเรียนรู้จากหน่วยงานตัวอย่างที่ได้รับการยอมรับจากประเทศสมาชิก เช่น กระทรวงพลังงานมียุทธศาสตร์เชิงรุก โดยสะท้อนจากการได้รับรางวัล ASEAN Energy Awards² (รวมในสาขาพลังงานทดแทน ซึ่งเป็นสาขาที่กำลังเติบโตเป็นอย่างมาก)และการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย(ปตท.) มีวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการใช้ประโยชน์จากอาเซียนอย่างชัดเจน เช่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่การพัฒนาให้เจ้าหน้าที่และระดับผู้บริหารได้ประสบการณ์และมีบทบาทในเชิงรุกในกรอบอาเซียน การร่วมและเสนอโครงการ ความสามารถที่จะมีบทบาทนำในสาขาของตน ในกรณีของปตท. ก็มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการที่จะใช้ประโยชน์จากการเปิดเสรีด้านการลงทุนและภาคบริการ โดยวางแผนที่จะขยายการลงทุนไปยังประเทศในภูมิภาคอาเซียน

ดังนั้นหน่วยงานไทยในสาขาต่างๆก็สามารถจะค้นหาวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด เช่นจากกระทรวงพลังงานที่กระบวนการคล้ายกันในกลุ่มอาเซียน และนำวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มาประยุกต์ใช้ในหน่วยงานของตนเอง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผล

² รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก

4.2.2 การสานต่อยุทธศาสตร์แนวตั้ง (vertical strategy) เพื่อเอื้อกับการสานต่อสิ่งที่ได้รับการเห็นชอบในระดับอาเซียน

1) การวิจัยพบว่าหน่วยงานไทยยังขาดความเข้าใจการเชื่อมโยงความร่วมมือในกรอบอาเซียนกับนโยบายภายในประเทศ ดังนั้นการที่คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติและกรมอาเซียนได้กระตุ้นให้หน่วยงานไทยส่วนใหญ่ได้จัดทำหรือกำลังจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนจะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะถ้าในขั้นตอนต่อไปสามารถจะเน้นการเชื่อมกับแผนยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการ 2011-2015 ที่มีอยู่แล้วในกรอบอาเซียนในสาขาต่าง ๆ (sectoral bodies) (ดูภาพหน้า 39) ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์นาย Sothea Oum นักวิจัยของ Economic Research Institute for ASEAN and East Asia (ERIA) ที่ให้ความเห็นว่า วิธีการศึกษาการจัดทำ AEC Blueprint Mid-Term Project Review Project³ ได้ให้ความสำคัญกับการสานต่อพิมพ์เขียวเศรษฐกิจอาเซียนของสาขาเฉพาะด้าน sectoral body เช่นแผนยุทธศาสตร์ด้านสาขาขนส่งปี 2011-2015 แผนยุทธศาสตร์ของสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศปี 2011-2015 แผนปฏิบัติการของสาขาพลังงานปี 2010-2015 และแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ของสาขา SMEs ปี 2010-2015

2) ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่ได้อยู่ในขั้นตอนของการปรึกษาเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว และได้ทราบว่ากรร่างยุทธศาสตร์ดังกล่าวในหลายกรณีต้องใช้การว่าจ้างบุคคลภายนอกโดยเฉพาะนักวิชาการ แต่จากการที่ผู้เขียนได้เข้าร่วมการประชุมและกระบวนการของหน่วยงานต่าง ๆ ในการร่างยุทธศาสตร์ดังกล่าวของหน่วยงานตน เห็นได้ว่าการไม่เข้าใจการเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ของตนกับกรอบอาเซียน ซึ่งในส่วนนี้กรมอาเซียนอาจจะช่วยแก้ปัญหาโดยให้คำปรึกษาเพื่อให้มีความเข้าใจมากขึ้นของบทบาทของพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ที่ต้องอาศัยแผนปฏิบัติการในแต่ละสาขาที่กำหนดมาตรการและขั้นตอนการเตรียมพร้อมของสาขานั้น ๆ ซึ่งได้เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 2010 หรือ ค.ศ. 2011 จนถึง ค.ศ. 2015 พร้อมกับเป้าหมายที่จะเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015

3) จากผลการศึกษาได้พบว่าอุปสรรคการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ของฝ่ายไทยที่สำคัญอันหนึ่ง คือ ทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ไม่ใช่เพียงเพิ่มทรัพยากรแต่คัดเลือกทรัพยากรมนุษย์ที่พร้อมด้วยสามารถเกี่ยวในหลายสาขาได้ ให้ความสำคัญในการสานต่อยุทธศาสตร์และมีทัศนคติที่ดี เพื่อรองรับกับการแข่งขันที่สูงขึ้นและการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในไทยและอาเซียน จะต้องจัดสรรทรัพยากร

³ เพื่อวัดความคืบหน้าและหาวิธีเร่งการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจ (AEC Blueprint) ตามที่ได้รับมอบหมายโดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน AEM ครั้งที่ 41 เมื่อปี 2009 โดยมีเป้าหมายเสนอผลปลายปี 2555

มนุษย์ให้มีความสอดคล้องกับจำนวนงานที่เพิ่มขึ้นและรูปแบบงานที่บังคับได้เปลี่ยนไปเป็นการเน้นการปฏิบัติการ (implementation) และสานต่อยุทธศาสตร์ให้เป็นรูปธรรมและเป็นระบบ จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้การบริหารการเปลี่ยนแปลงต้องเป็นไปอย่างเท่าทัน ดังนั้นควรจะต้องมีบุคลากรที่มีทัศนคติที่ดี (ตามที่วิทยากรจากธนาคารไทยพาณิชย์ และบริษัทไทยคมได้แนะนำไว้ว่าเรื่องทัศนคติของคนเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการบริหารการเปลี่ยนแปลง) มีทักษะวางแผนและพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ โดยขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติที่แท้จริง ดังนั้นในกรณีที่ไม่สามารถจะเพิ่มทรัพยากรมนุษย์ได้ ยังมีความจำเป็นที่จะต้องปรับทัศนคติ(mindset)ให้เป็นทีมและให้ทำงานไปในทิศทางเดียวกันซึ่งเป็นเรื่องที่ยาก ดังนั้นอาจจะพิจารณาจากคนแรกเข้าที่มีคุณสมบัติดังกล่าวเช่น ข้าราชการจากโครงการพัฒนานักบริหารการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่ของก.พ.ร. รวมทั้งการ outsource เพื่อสร้าง critical mass สำหรับการบริหารการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพื่อการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของไทยเป็นไปตามเป้าหมาย

4.2.3 การพัฒนากลไก

1) จากนี้การศึกษา เรื่องการสานพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ของ Economic Research Institute for ASEAN and East Asia (ERIA) ผลสำรวจของหอการค้าสหรัฐเกี่ยวกับการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Integration Scorecard: Priorities of U.S. Companies) เมื่อ สิงหาคม 2554 (ค.ศ.2011) และข้อเสนอของภาคเอกชนจากการประชุม ASEAN-EU Business Summit ครั้งที่ 1 และ 2 เมื่อ พฤษภาคม 2554 (ค.ศ.2011) และเมษายน 2555 (ค.ศ.2012) ให้ความสำคัญสูงกับการที่ประเทศสมาชิกอาเซียนควรจะมีแรงในการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) รวมทั้งข้อผูกพันต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตามที่กำหนดไว้ในปี 2558 (ค.ศ.2015)

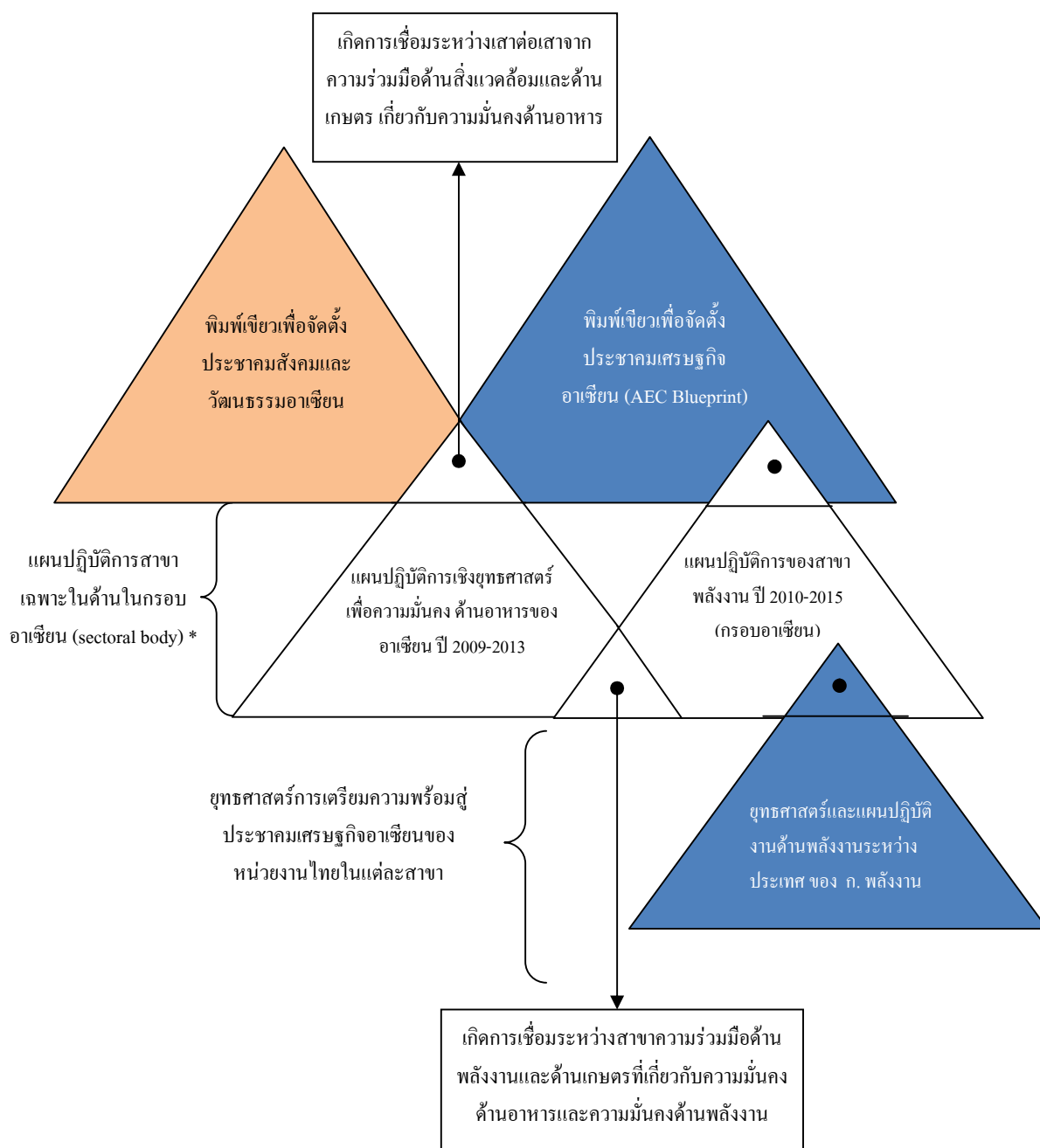
ดังนั้น ควรมีกระบวนการที่รับฟังความเห็นของภาคเอกชนไทยควบคู่กับภาคเอกชนต่างชาติเพื่อสร้างความเข้าใจของอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน และการให้ทุกภาคส่วนร่วมกันสร้างบรรยากาศและกฎระเบียบที่เอื้อกับการค้าและการลงทุนและการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ (mobility of persons) ที่เป็นประโยชน์กับภาคธุรกิจและการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ

2) จากการสัมภาษณ์กระทรวงพลังงานในหลาย ๆ ส่วนพบว่า หน่วยงานไทยบางหน่วยงานยังไม่มีชัดเจนว่าข้อผูกพันของสาขาคืออะไร และการสามารถสร้างความยืดหยุ่นของข้อผูกพันของสาขานั้นสามารถสร้างได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งสองสิ่งดังกล่าวเป็นอุปสรรคในการเตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตามพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้ง

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ดังนั้นหน่วยงานของไทยจึงต้องหาวิธีการที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับข้อผูกพันต่าง ๆ อย่างมากขึ้น และอาจมีการจัด workshop เพื่อสร้างความเข้าใจของข้อผูกพันต่าง ๆ โดยเน้นที่หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น ในเรื่องของพลังงาน ควรจะมีการประสานระหว่างกระทรวงพาณิชย์กับกระทรวงพลังงาน เพื่อให้กระทรวงพลังงานรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับข้อผูกพันต่าง ๆ โดยเฉพาะการหารือและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดเสรีด้านภาคบริการโดยคำนึงว่ากระทรวงที่เกี่ยวข้อง ย่อมจะเป็นผู้ที่เข้าใจจุดอ่อนและจุดแข็งของสาขาตนดีที่สุด

สุดท้ายนี้ แม้ว่าการวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับการสานต่อพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) แต่การเข้าใจในกระบวนการจะช่วยให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำแนวคิดไปประยุกต์กับการสานต่อพิมพ์เขียวของประชาคมทั้งสามเสาได้อีกทางหนึ่งด้วย

แผนภูมิที่ 2 แสดงการใช้ linking-pin เพื่ออธิบายความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการสาขาเฉพาะ⁴

* การสานต่อพิมพ์เขียวเศรษฐกิจอาเซียนของสาขาเฉพาะด้าน sectoral body เช่น แผนยุทธศาสตร์ด้านสาขาขนส่ง ปี 2011-2015 แผนยุทธศาสตร์ของสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศปี 2011-2015 แผนปฏิบัติการของสาขาพลังงาน ปี 2010-2015 และแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ของสาขา SMEs ปี 2010-2015

⁴ ปรับจาก The Role of Linking-Pin in the Various Hierarchical Planning Levels หน้า 17 ของ Hax, Arnoldo C. and Majluf, Nicolas S., *The Strategy Concept and Process*, Prentice Hall 1993.

บรรณานุกรม

หนังสือ

วินิตา ศุภรเศปย์. อาเซียนในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

Apgar, David. Relevance: Hitting Your Goals By Knowing What Matters. San Francisco: Jossey-Bass, 2008.

ASEAN Secretariat. ASEAN Economic Community Scorecard. Jakarta: ASEAN Secretariat, 2012.

Hax, Arnoldo C. and Majluf, Nicolas S. The Strategy Concept and Process. New Jersey: Prentice Hall, Englewood Cliffs, 1993.

Hew, Dennis. Brick by Brick: The Building of an ASEAN Economic Community. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2007.

Keller, Scott and Price, Colin. Beyond Performance: How Great Organizations Build Ultimate Competitive Advantage. Hoboken: John Wiley and Sons, 2011.

Luecke, Richard and Collis, David J. Creating and Implementing Strategy. Boston: Harvard Business School Press, 2005.

Marcus, Alfred. Strategic Foresight. New York: Palgrave Macmillan, 2009.

Moran, Robert T. and Riesenberger, John R. The Global Challenge. London: McGraw-Hill Book Company, 1994.

Mathijssen, P.S.R.F. A Guide to European Union Law. London, 1999.

O'Connor, Joseph and McDermott, Ian. The Art of System Thinking. London: Thorsons, 1997.

Senge, Peter M., Kleiner, Art, Roberts, Charlotte and Ross, Rick. The Fifth Systems Discipline Fieldbook: Strategies and Tools for Building a Learning Organization. London: Nicholas Brealey Publishing, 1994.

บทความ

Khoman, Thanat. ASEAN Conception Evolution. The Nation (28 February 2009).

อื่นๆ

McKinsey & Company. ASEAN Competitiveness Study. Jakarta: McKinsey& Company, 2003.

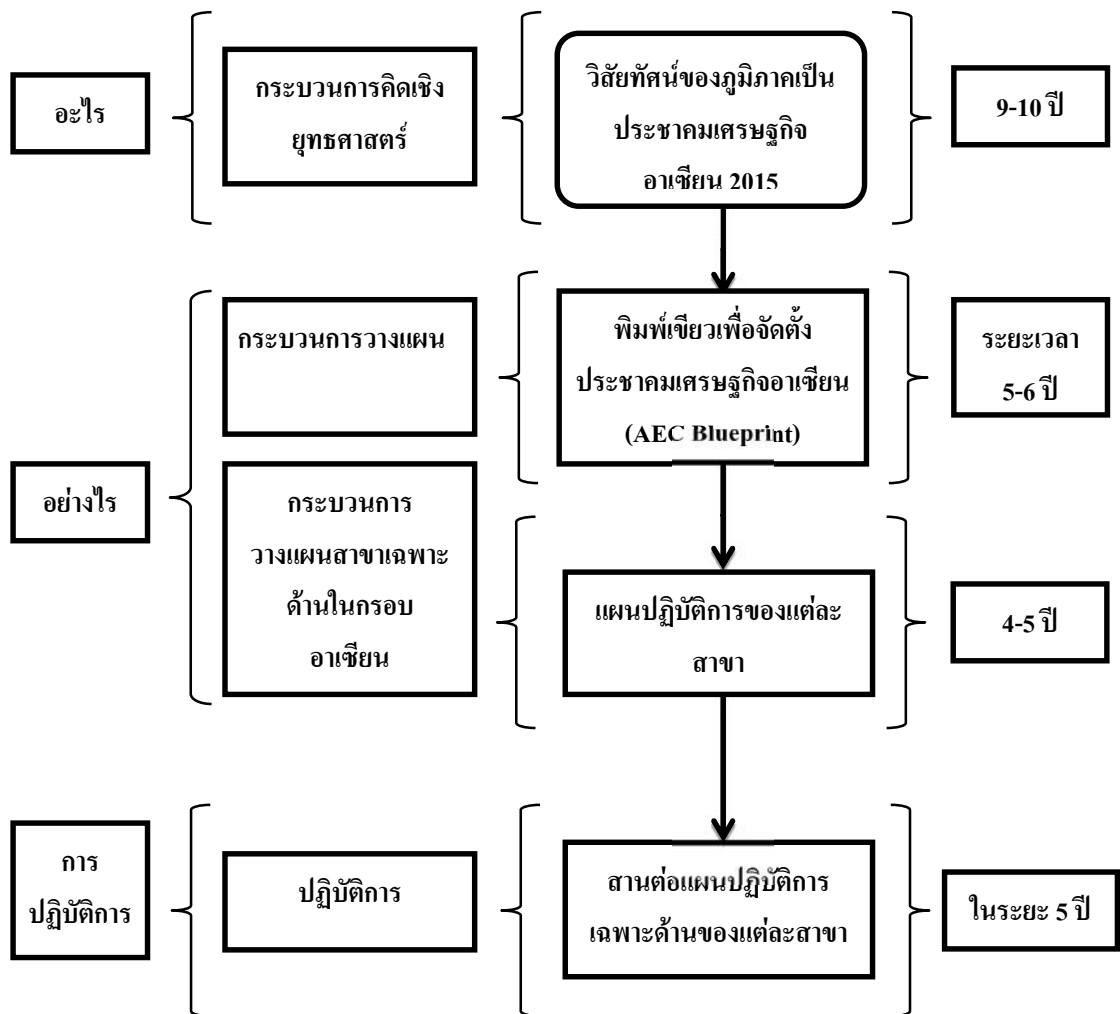
Wong, Marn-Heong, Shanker, Rakhi and Toh , Ruby. ASEAN Competiveness Report 2010.

Asia Competiveness Institute. Singapore: Lee Kuan Yew School of Public Policy,
2011.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แผนภาพแสดงกระบวนการสานต่อวิสัยทัศน์ของผู้นำ
เพื่อนำไปสู่ระชาคมอาเซียนรวมทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2015

ภาคผนวก ข
คณะทำงาน 8 คณะ

เพื่อให้มีกลไกที่จะประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการเสนอแนะ ทำที่ไทยต่อร่างแผนงานภาพรวมการดำเนินการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) และพิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจและเตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินการรวมตัวของอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558

อาศัยอำนาจของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ พ.ศ. 2546 และคำสั่งนำบทรัฐมนตรี ลงวันที่ 12 มีนาคม 2550 จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานอนุกรรมการ

ซึ่งมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เสนอแนะทำที่ไทยต่อร่างแผนงานภาพรวมการดำเนินการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ภายในเดือนสิงหาคม 2550
2. พิจารณาภาพรวมของความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ซึ่งจะมีการตกลงล่วงหน้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (pre-agreed flexibilities)
3. พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจของการปฏิบัติตาม AEC Blueprint
4. เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานไปสู่การเป็น AEC
5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ในการรับรู้และการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการจัดทำแผนการดำเนินงานของไทยเพื่อบรรลุการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
6. แต่งตั้งคณะทำงานและ/หรือกลุ่มทำงานต่าง ๆ ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อดำเนินการตามที่คณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย
7. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กนศ.) มอบหมาย

ที่ประชุมคณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2551 มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งคณะทำงาน 8 คณะ ภายใต้คณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังต่อไปนี้

1. คณะทำงานด้านการสินค้า
2. คณะทำงานด้านการค้าบริการ
3. คณะทำงานด้านการลงทุน
4. คณะทำงานด้านการพัฒนาตลาดทุนและการเคลื่อนย้ายเงินทุน
5. คณะทำงานด้านการเคลื่อนย้ายบุคลากร
6. คณะทำงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน
7. คณะทำงานเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ
8. คณะทำงานเพื่อลดช่องว่างการพัฒนา

เพื่อให้มีกลไกที่จะประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามแผนภาพรวมการดำเนินการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) และพิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจและเตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินการรวมตัวของอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2558 (ค.ศ. 2015) จึงแต่งตั้งคณะทำงาน 8 คณะข้างต้น โดยมีองค์ประกอบดังนี้

คณะทำงานด้านการสินค้า

มีอธิบดีกรมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานคณะทำงาน และมีหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติเพื่อการดำเนินการตาม AEC Blueprint ด้านสินค้า
2. พิจารณาความยืดหยุ่นที่ต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในส่วนของหัวข้อการเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี (free flow of goods) ใน AEC Blueprint ซึ่งครอบคลุมเรื่อง
 - การยกเลิกภาษีศุลกากร
 - การขจัดอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้อยู่
 - การปรับปรุงกฎด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของอาเซียน
 - การอำนวยความสะดวกทางการค้า
 - การปรับประสานกฎระเบียบ กระบวนการ ขั้นตอนด้านศุลกากร
 - การจัดตั้ง ASEAN Single Window
 - มาตรฐานและอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า
 - มาตรฐานสุขอนามัย
 - การปฏิบัติตาม Roadmaps สาขาเกษตร ประมง ยานยนต์ ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง อิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาสุขภาพ

3. กำกับดูแลการปฏิบัติตาม Strategic Schedule of AEC ของไทยในหัวข้อการเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี

4. พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ ของไทยในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint

5. เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม AEC Blueprint

6. ให้คณะกรรมการสามารถเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมหารือกับคณะกรรมการได้ตามเหมาะสม

7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย

คณะกรรมการด้านการค้าบริการ

มีอธิบดีกรมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานคณะกรรมการ และมีหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณาเสนอแนะแนวทางการเปิดตลาดการดำเนินงานด้านการค้าบริการของไทยตาม AEC Blueprint และ Schedule of AEC

2. พิจารณาความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในส่วนของหัวข้อการเคลื่อนย้ายบริการเสรี (free flow of services) ใน AEC Blueprint

3. พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ ของการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ด้านการเคลื่อนย้ายบริการเสรี

4. เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม AEC Blueprint ในหัวข้อการเคลื่อนย้ายบริการเสรี

5. ให้คณะกรรมการสามารถเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมหารือกับคณะกรรมการได้ตามเหมาะสม

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย

คณะกรรมการด้านการลงทุน

มีอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ เป็นประธานคณะกรรมการ และมีหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณา/เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในด้านการลงทุนตาม AEC Blueprint และ Strategic Schedule of AEC

2. พิจารณาเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับกลยุทธ์ ทำที่ไทย ในการเจรจาบทวนความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA)
3. พิจารณาความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในส่วนของหัวข้อการเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี (free flow of investment) ใน AEC Blueprint
4. พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ ของการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในหัวข้อการเคลื่อนย้ายการลงทุน
5. เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม AEC Blueprint ในหัวข้อการเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี
6. ให้คณะทำงานสามารถเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมหารือกับคณะทำงานได้ตามเหมาะสม
7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย

คณะทำงานด้านการพัฒนาตลาดทุนและการเคลื่อนย้ายเงินทุน

มีผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เป็นประธานคณะทำงาน และมีหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณา/เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในด้านการเคลื่อนย้ายเงินทุนและการเว้นการเก็บภาษีซ้อนตาม AEC Blueprint และ Strategic Schedule of AEC
2. พิจารณาความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในส่วนของหัวข้อการย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น (free flow of services) และการเว้นการเก็บภาษีใน AEC Blueprint
3. กำกับดูแลการปฏิบัติตาม Strategic Schedule of AEC ในหัวข้อการขับเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้นและเว้นการเก็บภาษีซ้อน
4. พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ ของการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในหัวข้อการเคลื่อนย้ายการลงทุน
5. เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม AEC Blueprint ในหัวข้อการเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี
6. ให้คณะทำงานสามารถเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมหารือกับคณะทำงานได้ตามเหมาะสม
7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย

คณะทำงานด้านการเคลื่อนย้ายบุคลากร

มีรองปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นประธานคณะทำงาน และมีหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณา/เสนอแนวทางการดำเนินงานในด้านการเคลื่อนย้ายบุคลากรตาม AEC Blueprint และ Strategic Schedule of AEC
2. พิจารณาความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในส่วนของหัวข้อการเคลื่อนย้ายบุคลากรอย่างเสรีมากขึ้น (free flow of services) ใน AEC Blueprint
3. พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ ของการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในหัวข้อการเคลื่อนย้ายการลงทุน
4. เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม AEC Blueprint ในหัวข้อการเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี
5. ให้คณะทำงานสามารถเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมหารือกับคณะทำงานได้ตามเหมาะสม
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย

คณะทำงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ขนส่ง ICT พลังงาน และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์)

มีอธิบดีกรมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานคณะทำงาน และมีหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณา/เสนอแนวทางการดำเนินงานตาม AEC Blueprint ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
2. พิจารณาความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในส่วนของหัวข้อความร่วมมือด้านการขนส่ง(ทางน้ำ บก และอากาศ) โครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล ความร่วมมือด้านพลังงานและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ใน AEC Blueprint
3. กำกับดูแลการปฏิบัติตาม Strategic Schedule of AEC ของไทย
4. พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ ของการปฏิบัติตาม AEC Blueprint
5. เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม AEC Blueprint
6. ให้คณะทำงานสามารถเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมหารือกับคณะทำงานได้ตามเหมาะสม
7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย

คณะทำงานเพื่อส่งเสริมขีดความสามารถ

มือธรรมาภิบาลการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานคณะทำงาน และมีหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณา/เสนอแนวทางการดำเนินงานตาม AEC Blueprint ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถ
2. พิจารณาความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในส่วนของนโยบายการแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ใน AEC Blueprint
3. กำกับดูแลการปฏิบัติตาม Strategic Schedule of SEC ของไทย
4. พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ ของการปฏิบัติตาม AEC Blueprint
5. เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม AEC Blueprint
6. ให้คณะทำงานสามารถเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมหารือกับคณะทำงานได้ตามเหมาะสม
7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย

คณะทำงานเพื่อลดช่องว่างการพัฒนา

มือธรรมาภิบาลอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธานคณะทำงาน และมีหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติเพื่อการดำเนินงานตาม AEC Blueprint ด้านการลดช่องว่างการพัฒนา
2. พิจารณาความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในส่วนของหัวข้อการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (IAI) ใน AEC Blueprint
3. กำกับดูแลการปฏิบัติตาม Strategic Schedule of SEC ของไทย
4. พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ ของการปฏิบัติตาม AEC Blueprint
5. เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม AEC Blueprint
6. ให้คณะทำงานสามารถเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมหารือกับคณะทำงานได้ตามเหมาะสม

7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย

ตามที่คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กนศ.) มีคำสั่งคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ 1/2551 ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2550 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นั้น ภายใต้อำนาจคณะกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2551 มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งคณะทำงานด้านการค้าบริการรายสาขา 3 คณะ ภายใต้อำนาจคณะกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังต่อไปนี้

(1) คณะทำงานด้านการค้าบริการสาขาบริการด้านธุรกิจก่อสร้าง โสตทัศนฯ จัดจำหน่ายบริการที่เกี่ยวข้อง

(2) คณะทำงานด้านการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยว

(3) คณะทำงานด้านการค้าบริการสาขาการศึกษา

เพื่อให้มีกลไกที่จะประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนงานภาพรวมการดำเนินการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) และพิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ และเตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินการรวมตัวของอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) จึงแต่งตั้งคณะทำงานด้านการค้าบริการรายสาขา 3 คณะข้างต้น โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

คณะทำงานด้านการค้าบริการสาขาบริการธุรกิจก่อสร้าง โสตทัศนฯ จัดจำหน่ายและบริการที่เกี่ยวข้อง

มีอธิบดีกรมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานคณะทำงาน และมีหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณา/เสนอแนะแนวทางการเปิดตลาดและการดำเนินงานด้านการค้าบริการสาขาบริการธุรกิจก่อสร้าง โสตทัศนฯ จัดจำหน่าย และสาขาบริการที่เกี่ยวข้อง ตาม AEC Blueprint และ Strategic Schedule

2. พิจารณาความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในส่วนของการเคลื่อนย้ายบริการเสรี สาขาบริการธุรกิจก่อสร้าง โสตทัศน จัดจำหน่าย และสาขาบริการที่เกี่ยวข้อง ตาม AEC Blueprint

3. พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย และต้นทุนเศรษฐกิจ ของการปฏิบัติตาม AEC Blueprint

4. เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม AEC Blueprint

5. ให้คณะกรรมการสามารถเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมหารือกับคณะกรรมการได้ตามเหมาะสม

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย

คณะกรรมการด้านการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยว

มีปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นประธานคณะกรรมการ และมีหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณา/เสนอแนะแนวทางการเปิดตลาดและการดำเนินงานด้านการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวของไทยตาม AEC Blueprint และ Strategic Schedule

2. พิจารณาความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในส่วนของการเคลื่อนย้ายบริการเสรี สาขาการท่องเที่ยว ตาม AEC Blueprint

3. พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย และต้นทุนเศรษฐกิจ ของการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ด้านการเคลื่อนย้ายบริการเสรี สาขาการท่องเที่ยว

4. เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม AEC Blueprint ในหัวข้อการเคลื่อนย้ายบริการเสรีสาขาการท่องเที่ยว

5. ให้คณะกรรมการสามารถเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมหารือกับคณะกรรมการได้ตามเหมาะสม

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย

คณะกรรมการด้านการค้าบริการสาขาการศึกษา

มีรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานคณะกรรมการ และมีหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณา/เสนอแนะแนวทางการเปิดตลาดและการดำเนินงานด้านการค้าบริการสาขาการศึกษาของไทยตาม AEC Blueprint และ Strategic Schedule

2. พิจารณาความยืดหยุ่นที่ไทยต้องการในการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ในส่วนของการเคลื่อนย้ายบริการเสรี สาขาการศึกษา ตาม AEC Blueprint

3. พิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ ของการปฏิบัติตาม AEC Blueprint ด้านการเคลื่อนย้ายบริการเสรี สาขาการท่องเที่ยว
4. เตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม AEC Blueprint ในหัวข้อการเคลื่อนย้ายบริการเสรีสาขาการท่องเที่ยว
5. ให้คณะกรรมการสามารถเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมหารือกับคณะกรรมการได้ตามเหมาะสม
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมอบหมาย

ภาคผนวก ก
รางวัล ASEAN Energy Awards

กิจกรรมที่สำคัญอีกด้านหนึ่งของการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านพลังงาน คือพิธีมอบรางวัล ASEAN Energy Awards แก่ภาครัฐกิจเอกชนของแต่ละประเทศ ซึ่งในการนี้ ภาคเอกชนไทยได้รับรางวัลมากกว่าทุกประเทศ ดังนี้

1) รางวัล ASEAN EE&C Energy Management in Building and Industries Awards 2012

ประเภท	ผลการประกวด	โครงการของไทยที่ได้รับรางวัล
1) อาคารขนาดเล็กและขนาดกลาง	ชนะเลิศ	โรงพยาบาลบางบ่อ ประเทศไทย
2) อาคารขนาดใหญ่	รองชนะเลิศอันดับ 1	สถาบันโรคทรวงอก ประเทศไทยและเซ็นทรัลพลาซ่า รัตนาธิเบศร์
3) โรงงานขนาดเล็กและขนาดกลาง	ชนะเลิศ	บริษัท ไทยวาโก้ จำกัด (มหาชน) ประเทศไทย
	รองชนะเลิศอันดับ 1	S.P.S. Intertech ประเทศไทย
4) โรงงานขนาดใหญ่	ชนะเลิศ	Mitsubishi Electric Consumer Products ประเทศไทย
	รองชนะเลิศอันดับ 1	บริษัท ดัชมิลล์ จำกัด ประเทศไทย

2) รางวัล ASEAN EE&C Best Practice for Energy Efficiency Building Awards 2012

ประเภท	ผลการประกวด	โครงการของไทยที่ได้รับรางวัล
1) New and Existing	รองชนะเลิศอันดับ 1	วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อกุณ ปราสุทโธ ประเทศไทย
2) Tropical	รองชนะเลิศอันดับ 2	โรงแรมยางคำวิลเลจ ประเทศไทย
3) Special Submission	ชนะเลิศ	High Efficiency Reflectance Box ประเทศไทย

3) รางวัล ASEAN Renewable Energy Awards 2012

ประเภท	ผลการประกวด	โครงการของไทยที่ได้รับรางวัล
1) โครงการพลังงาน หมุนเวียนที่เชื่อมโยงกับ ระบบสายส่งไฟฟ้า (on- grid)	ชนะเลิศ	โครงการผลิตก๊าซชีวภาพจากน้ำเสียโรงงานสกัด น้ำมันปาล์มเพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทน บริษัท พัทธภัณฑ์ปาล์มออยล์ จำกัด
2) โครงการพลังงาน หมุนเวียนที่ไม่เชื่อมโยงกับ ระบบสายส่งไฟฟ้า (off- grid)	ชนะเลิศ	โครงการอบยางด้วยเชื้อเพลิงชีวภาพ บริษัท อี.คิว.รับเบอร์ จำกัด
	รองชนะเลิศ อันดับ 1	โครงการผลิตและใช้ก๊าซชีวภาพจากมูลไก่ไข่ (ระยะที่ 1) บริษัท ศรีวิโรจน์ ฟาร์ม จำกัด
3) โครงการพลังงานความ ร้อนร่วมจากพลังงาน หมุนเวียน (Cogeneration)	รางวัลชนะเลิศ	โครงการระบบผลิตพลังงานความร้อนจากก๊าซ ชีวภาพ บริษัท เอส พี เอ็ม อาหารสัตว์ จำกัด
	รางวัลชนะเลิศ	โครงการติดตั้งระบบการผลิตพลังงานความร้อน ร่วมโดยใช้เชื้อเพลิงก๊าซชีวภาพจากน้ำเสียใน โรงงานอุตสาหกรรมอาหาร บริษัท เอ็ม เอส เอ็ม เพาเวอร์ ซิสเต็มส์ จำกัด

ภาคผนวก ง

คำสั่งกรม.เรื่องขออนุมัติปรับโครงสร้างและอัตรากำลังข้าราชการ

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๖/๑๒๕๖๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล ถนน ๑๐๓๐๐

๑๗ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขออนุมัติปรับโครงสร้างและอัตรากำลังข้าราชการของกระทรวงการต่างประเทศ

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต ๐๒๐๘/๑๐๘๐๑

ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔

๒. หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๐๒๐๐.๗/๑๕๕๗๒

ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๒๐๘/๒๐๘๗๑
ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๒. สำเนาหนังสือสำนักงบประมาณ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๗๑๘/๑๕๑
ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๓. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๕๐๔/๕๕๕๒ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๔. สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๐๐๓.๑/๑๕๗
ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๕. สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๕๐๐/๑๐๕
ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๖. สำเนาหนังสือคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ
ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๐๐๘.๗/๑๕๕๔ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๗. สำเนาหนังสือคณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๐๐๓.๑/๑๕๕๔
ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

ตามที่ได้เสนอเรื่อง ขออนุมัติปรับโครงสร้างและอัตรากำลังข้าราชการของกระทรวง
การต่างประเทศ ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ สำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบาย
กำลังคนภาครัฐ และคณะกรรมการบริหารพนักงานราชการได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณา
ของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑ (ฝ่ายความมั่นคง และโครงสร้างพื้นฐาน) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายยงยุทธ วิชัยดิษฐ) เป็นประธานกรรมการ ได้พิจารณาแล้วมีประเด็นอภิปรายและมีมติ ดังนี้

๑. ประเด็นอภิปราย

๑.๑ ผู้แทนสำนักงาน ก.พ.ร. ชี้แจงว่า ในคราวประชุม ก.พ.ร. ครั้งที่ ๘/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๔ ได้มีการพิจารณาเรื่อง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาหน่วยงาน ของกระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๕๕๔ - พ.ศ. ๒๕๕๖) ซึ่งที่ประชุมมีมติสรุปได้ ดังนี้

๑.๑.๑ เห็นชอบให้ปรับปรุงส่วนราชการภายในกรมอาเซียน โดยปรับเปลี่ยน อำนาจหน้าที่และชื่อกองจากเดิม กองอาเซียน ๑ - ๔ เป็น กองการเมืองและความมั่นคง กองเศรษฐกิจ กองสังคมและวัฒนธรรม และกองความสัมพันธ์กับคู่เจรจาและองค์กรระหว่างประเทศ ส่วนกองยุทธศาสตร์ และความร่วมมือ ก.พ.ร. เห็นว่า ควรรวมศูนย์โดยจัดตั้งไว้ที่สำนักงานปลัดกระทรวงเพียงที่เดียว

๑.๑.๒ ส่วนการขอยกฐานะกองเขตแดนเป็นสำนักเขตแดน ในกรมสนธิสัญญา และกฎหมาย และการขอยกฐานะกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศเป็นสำนักคุ้มครอง และดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ ในกรมการกงสุล นั้น โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๑ (๒) กำหนดให้กรมอาจแบ่งส่วนราชการเป็นกอง หรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกอง ดังนั้น สำนักหรือกอง จึงมีฐานะเทียบเท่ากันตามนัยกฎหมายดังกล่าว ส่วนการกำหนดตำแหน่งจะเป็นตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับใดขึ้นอยู่กับค่าของงานที่ต้องมีการประเมิน ดังนั้น ก.พ.ร. จึงไม่อนุมัติการยกฐานะของกองทั้ง ๒ กองดังกล่าว

๑.๒ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศชี้แจงว่า กรมอาเซียนมีภารกิจสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งอาเซียนในฐานะสำนักเลขาธิการ อาเซียนแห่งชาติ รวมทั้งการดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ซึ่งภารกิจนี้จะสำเร็จลงได้ด้วยดีจะต้องมีหน่วยงานดูแลด้านยุทธศาสตร์มารองรับ ดังนั้น มติ ก.พ.ร. ที่อนุมัติให้กรมอาเซียนปรับโครงสร้าง โดยให้มีส่วนราชการภายใน ๔ กอง จึงไม่เพียงพอสำหรับการกิจ ที่สำคัญดังกล่าวข้างต้น ซึ่งประกอบไปด้วยการประชุมทั้งระดับอนุภูมิภาคและระดับภูมิภาคเพื่อเจรจาต่อรอง รักษาผลประโยชน์ของประเทศที่มีบ่อยครั้ง จึงจำเป็นต้องมีกองยุทธศาสตร์และความร่วมมือเพิ่มอีก ๑ กอง ให้ครอบคลุมภารกิจทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้าง โดยให้กองยุทธศาสตร์และความร่วมมืออยู่ภายใต้ การกำกับดูแลของกรมอาเซียนโดยตรง

๑.๓ ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติมีความเห็นเพิ่มเติมว่า เห็นชอบด้วย กับข้อเสนอของกระทรวงการต่างประเทศ และเพื่อให้การดำเนินการปรับโครงสร้างและอัตรากำลัง ของกระทรวงการต่างประเทศมีความชัดเจนยิ่งขึ้นและไม่ซ้ำซ้อนกันในภารกิจด้านต่างๆ เห็นควรให้ กระทรวงการต่างประเทศจัดทำแผนผังแสดงโครงสร้างและภารกิจหน้าที่ขององค์กร (work flow) เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไปด้วย

๑.๔ กรรมการส่วนใหญ่เห็นควรอนุมัติให้ปรับโครงสร้างส่วนราชการของกรมอาเซียนได้ ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ

๒. มติคณะกรรมการกลั่นกรองฯ

๒.๑ โดยที่การจัดตั้งประชาคมอาเซียนจะบรรลุผลในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกต้องเตรียมความพร้อมซึ่งถือเป็นการขยายหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล จึงมีมติเห็นควรอนุมัติให้กระทรวงการต่างประเทศปรับโครงสร้างเฉพาะกรมาอาเซียนได้ ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ ส่วนเรื่องอัตรากำลัง ให้กระทรวงการต่างประเทศส่งเรื่องให้คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐพิจารณาจัดสรรอัตรากำลังให้ตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อไป

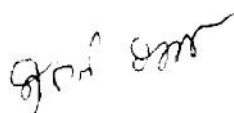
๒.๒ ส่วนการจัดตั้งสำนักเขตแดนภายใต้กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และจัดตั้งสำนักคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศภายใต้กรมการกงสุล เห็นควรไม่อนุมัติตามมติ ก.พ.ร. ในข้อ ๑.๑.๒

๒.๓ ให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำแผนผังแสดงโครงสร้างและภารกิจหน้าที่ (work flow) ของกรมาอาเซียนและกองที่เกี่ยวข้อง ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกลั่นกรองฯ เพื่อเสนอประกอบเรื่องการปรับโครงสร้างของกระทรวงการต่างประเทศด้วย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๕ อนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑ (ฝ่ายความมั่นคงและโครงสร้างพื้นฐาน)

จึงเรียนอันอันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุชาติ วิภาสวณิช)

ผู้อำนวยการสำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๒๖

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๖๕

www.cabinet.thaigov.go.th

[ในสว/๕๒-๐๑-๕๕]

ประวัติผู้เขียน นายผ่านพบ ปลั่งประยูร

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ด้านการรวมตัวและการพัฒนาของประชาคมยุโรป เชี่ยวชาญด้านการรวมตัวทางเศรษฐกิจ (Advanced Master of Science in European Integration and Development: Specialization Economic Integration) จาก คณะเศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย Vrije Universiteit Brussel และ Solvay Business School กรุงบรัสเซลล์ ประเทศเบลเยียมและ Graduate Diploma in Marketing จาก Marketing Institute of Singapore ประเทศสิงคโปร์

ผู้เขียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องการค้าและปัญหาการค้า จากการประจำการที่คณะผู้แทนไทยประจำสหภาพยุโรป ณ กรุงบรัสเซลล์ ประเทศเบลเยียม อยู่ในคณะเจรจาเขตการค้าเสรีอาเซียน-ญี่ปุ่นและคณะเจรจาเขตการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลีและเป็นหัวหน้าฝ่ายอาเซียน-จีนด้วย ต่อมาได้ประจำการที่สำนักงานเลขาธิการเอเปค ณ สิงคโปร์ ในตำแหน่ง Director (Program) รับผิดชอบเรื่องคณะทำงานต่างๆที่เกี่ยวกับ APEC Food System และความมั่นคงด้านอาหาร นอกจากนี้ได้เป็นผู้บริหารมาตรฐาน ISO ของสำนักงานเลขาธิการเอเปค (Quality Management Representative) และได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าทีมงานจัดทำคุณค่าขององค์กร(values) เป็นครั้งแรก

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองอาเซียน 3 กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ รับผิดชอบเรื่องเศรษฐกิจรวมทั้งเรื่องการขยายการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค และการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN Connectivity)